

PVDA
GROEN
LINKS
WADDINXVEEN

Verkiezingsprogramma 2018-2022

Natuurlijk sociaal!

Het kan anders. Waarom dan niet doen? Juist in Waddinxveen!

PvdA-GroenLinks Waddinxveen staat voor verandering. Wij staan voor een andere manier van politiek bedrijven. Voor een politiek waarin ons gemeenschappelijke belang op de lange termijn centraal staat.

Wij stellen mensen in de samenleving centraal, niet een participatiemaatschappij. Natuurlijk zorgen mensen voor elkaar, maar ook de gemeenschap blijft daarin een centrale rol spelen.

Wij stellen een leefbare omgeving centraal, niet een economie die leeft van cijfers. Natuurlijk zorgen wij ervoor dat er een goed evenwicht is tussen leefbaarheid en betaalbaarheid.

Wij stellen investeren in de toekomst centraal, niet bezuinigen om een kortetermijnprobleem op te lossen. Natuurlijk houden we daarbij inkomsten en uitgaven in de gaten.

Wij stellen openheid en duidelijkheid centraal, geen juridische politiek maar duidelijke en begrijpelijke taal. Natuurlijk zal ons verhaal wel kloppen.

Wij willen daarom mensen met elkaar verbinden, vertrouwen en hoop centraal stellen in plaats van verdeeldheid en onduidelijkheid.

Inhoudsopgave

A. De sociale gemeente: leven in verbondenheid	3
1. Jeugdbeleid	3
2. Onderwijs	5
3. Duurzame economie en werk	7
4. Inkomen en uitkering	10
5. Participatie en werkgelegenheid	11
6. Zorg en Welzijn	12
7. Duurzaam wonen	14
B. De groene gemeente: duurzaam leven	15
1. Schone en gezonde leefomgeving	15
2. Verkeer en vervoer	18
3. Natuur en groen	21
4. Klimaat en energie	23
C. De open gemeente: goed geïnformeerd zijn	25
1. De gemeente en haar inwoners	26
2. Iedereen is anders	29
3. Kunst en cultuur	30
4. Openbare orde en veiligheid	32
5. Internationaal	33

A. De sociale gemeente: leven in verbondenheid

PvdA-GroenLinks wil dat iedereen in onze gemeente een fatsoenlijk bestaan kan opbouwen. Een samenleving waarin we eerlijk delen, met gelijke kansen. Iedereen moet kunnen meedoen, via een betaalde baan, vrijwilligerswerk of op school.

Als het mensen zelf niet lukt om een baan te vinden, dan willen wij dat de gemeente helpt. Als je je baan verliest of ziek wordt, moet er een goed sociaal vangnet zijn. Wij laten Waddinxveners nooit in de steek.

De gemeente zorgt voor de goede voorwaarden en stimuleert om mee te doen in de samenleving. Wij stellen niet automatisch eisen als het even tegenzit, maar helpen mensen oom hun weg weer te vinden in de complexe samenleving.

PvdA-GroenLinks vindt dat ieder kind een goede start en een eerlijke kans verdient. Om goed te kunnen leren op school, maar ook om te ontdekken wat zijn of haar dromen zijn.

In de zorg staan niet regels en structuren centraal, maar aandacht voor de mens. Elke vraag die wordt gesteld is relevant omdat iedereen ertoe doet. Daarom moet zorg eenvoudig bereikbaar zijn: voor iedere inwoner is het duidelijk waar hij moet zijn. Er is ruimte om te kijken naar wat mensen kunnen en wat zij zelf willen. Zij hebben daar zelf ook zeggenschap over. Bovendien zorgen we ervoor dat iedereen - ook in geval van benodigde zorg - zoveel mogelijk kan wonen in een betaalbaar huis.

1. Jeugdbeleid

a. Openbare ruimte

Wat we willen	Hoe we dat doen
Voldoende groene speelplekken en natuurspeelplaatsen voor kinderen en jongeren van alle leeftijden. In elke wijk een (trap)veldje. Voor 'oudere jongeren' zijn er bereikbare hangplekken. Schoolpleinen worden onderdeel van de openbare buitenspeelruimte.	Op het voormalig WSE-terrein wordt, in combinatie met het (groene) schoolplein, een groene speelplek ingericht voor de jeugd in Waddinxveen-Noord. Bij de inrichting van de openbare ruimte moet al rekening worden gehouden met veilige locaties voor kinderspeelplekken en met veilige looproutes.
Elke schoolomgeving wordt veilig en er komen veilige routes van en naar scholen, ook van en naar de buurgemeenten.	De gebieden rondom de (nieuw) te ontwikkelen scholen worden veilig en groen ingericht. Dit is een kwestie van verkeersinfrastructuur en afspraken tussen scholen en ouders.
De verbindingen naar scholen voor VO zijn veilig ingericht	De situatie bij de Hefbrug is voor (schoolgaande) fietsers enorm verwaarloosd. Wij willen dat de oversteek veilig is voor fietsers: een bredere opstelstrook, duidelijke aansluitingen vanaf de hefbrug met scheiding. Het traject Brugweg, Zwarteweg en Bloemendaalseweg wordt een 30 km-zone.

b. Verantwoordelijkheid

Wat we willen	Hoe we dat doen
Kinderen en jongeren doen ertoe in Waddinxveen. Zij zijn de toekomstige inwoners van onze gemeente. Wij nemen hun wensen daarom serieus.	We betrekken kinderen en jongeren actief bij alles wat er voor hen wordt georganiseerd. We willen met jongeren in gesprek, hen stimuleren en uitdagen, en inspelen op hun behoeftes, zoals uitgaansgelegenheid, inrichting van speel-, sport- en ontmoetingsruimte, jongerenwerk en bestrijding van jongerenoverlast.

De gemeente organiseert samen met jongeren activiteiten in de wijk.	Gemeente, wijkplatforms en jongerenwerk zoeken meer vormen van contact waarbij jongeren zich serieus genomen voelen en doen daarbij een beroep op hen. De gemeente faciliteert, wijkplatforms en jongeren(werk) voeren uit.
---	---

c. Problemen voorkomen, signaleren en aanpakken

Wat we willen	Hoe we dat doen
Jongeren moeten zorgeloos kunnen opgroeien in hun eigen omgeving. PvdA-GroenLinks zet daarom in op het voorkomen van problemen op latere leeftijd.	Voor het vroegtijdig signaleren van behoeften en problemen bevordert de gemeente de samenwerking tussen professionals die op (bijna) dagelijkse basis bij gezinnen betrokken zijn (leerkrachten, huisartsen, welzijnswerkers, verenigingen).
Investeren in het voorkomen van grotere problemen is heel belangrijk.	Er komt laagdrempelige informatie en advies en een goed preventief aanbod, zoals opvoedondersteuning. Waddinxveen zet nieuwe communicatiemiddelen in om te zorgen dat jongeren en opvoeders eerder, makkelijker en vanzelfsprekender bij de gemeente/hulpinstanties terecht komen voor vragen over opgroeien en opvoeding.
Alcohol- en drugsmisbruik onder jongeren is een probleem. Omdat o.a. hersenschade kan ontstaan die niet meer te herstellen is, zet PvdA-GroenLinks alles op alles om alle vormen van misbruik tegen te gaan.	Samen met de politie en jongereninstellingen (binnen onderwijs, welzijn en sport) maken we een plan om alcohol- en drugsmisbruik onder jongeren tegen te gaan. Scholen en sportkantine worden zo veel mogelijk alcoholvrij. De gemeente neemt een regierol op zich om alcoholgebruik te ontmoedigen. Met sportclubs zoeken we naar een oplossing voor het gederfde inkomen.
PvdA-GroenLinks steunt initiatieven die zich richten op het bevorderen van de eigen regie van jongeren en die hen helpen om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen.	Bijvoorbeeld via training van vaardigheden (communicatie, sociale weerbaarheid) die van pas komen in de maatschappij, maar ook via projecten waarbij jongeren andere jongeren coachen en ondersteunen. Het kan gaan om kunstzinnige projecten, leren omgaan met geld en zelfstandig wonen.
Problemen met 'hangjongeren' lossen we samen met jongeren en omwonenden op.	Jongerenbuurtbemiddeling is daarbij een nuttig middel. Afspraken worden gemaakt en gehandhaafd. Met jongerenbuurtbemiddeling geven we jongeren zelf een actieve rol. Jongeren nemen plaats in wijkplatforms.
Regionale samenwerking is nodig bij de inkoop van de bovenregionale en regionale jeugdzorg. Er moet veel veranderen om betere en meer bereikbare zorg te kunnen creëren. Daarom is er een innovatieagenda en -strategie nodig.	Samenwerken heeft voordelen en vraagt om alertheid op een aantal terreinen zoals meervoudige problematiek, vooral waar het gaat om de autonomie van lokale keuzes en de democratische controle. Maatwerk maakt het makkelijker voor professionals om voorbij de regels te kijken en meer vanuit de behoefte van de inwoner te handelen. De hulpverlener kan creatiever zijn omdat er een manier is om de hulp eenvoudig te betalen en verantwoorden.
In de jeugdzorg staat de persoonlijke benadering voorop (maatwerk) en wordt de hulp zoveel mogelijk op wijk- of gemeenteniveau georganiseerd. De betrokken professionals krijgen meer handelingsvrijheid en bureaucratie wordt tegengegaan.	Voor mensen die om hulp vragen is er geen gezichtsloze instantie ver weg, maar een bekend gezicht dichtbij. Beperkte jeugdhulp vindt zoveel mogelijk op wijk- of gemeenteniveau plaats. Verantwoording heeft vooral een kwalitatief karakter.
Kinderen en jongeren in een probleemsituatie hebben samen met hun ouders zelf altijd een stem in de aanpak van de hulp. Zij zitten erbij aan tafel wanneer professionals over hun situatie spreken.	Gesprekken en afspraken richten zich naast ouders op kinderen en jongeren die in een probleemsituatie zitten. Zij zijn zelf deskundig en kunnen vaak prima aangeven wat anders kan. Bij betrokkenheid hoort ook een cliëntenraad en een onafhankelijke klachtenafhandeling.

Wij voorkomen dat er wachtlijsten voor jeugdzorg ontstaan. Dat doen we door actief (lokale) alternatieven te zoeken en aan te bieden. Wachtlijsten zijn onacceptabel.	Gemeenten maken op regionaal niveau afspraken. Wachtlijsten kunnen verdwijnen door met zorgaanbieders afspraken te maken over innovatie en door te voorkomen dat specialistische zorg of uithuisplaatsing noodzakelijk is. De gemeente draagt vanuit een regierol zorg voor een doorgaande zorglijn, gericht op de gezinsomgeving.
---	---

2. Onderwijs

a. Goed onderwijs in een gezonde schoolomgeving

Wat we willen	Hoe we dat doen
Goed onderwijs is alleen mogelijk in schoolgebouwen die passen bij de eisen van deze tijd: schoon, veilig, comfortabel en groen. Zowel de gemeente als de schoolbesturen investeren in energieneutrale huisvesting.	Een gebouw is niet alleen stimulerend als het er goed uitziet. Daar hoort een goed binnenklimaat bij. Leerprestaties mogen niet lijden onder een slechte leeromgeving. Nieuwe schoolgebouwen worden getoetst op het energieneutraal zijn. Dat is voor ons een minimumeis.
Wij willen scholen van verschillende gezindte en didactische aanpak. Er moet iets te kiezen zijn voor ouders. Gebaseerd op de leerlingenprognoses, het onderwijsaanbod binnen de gemeente en de ontwikkeling naar kindcentra.	We hebben te maken met een dalende leerlingenpopulatie. De beoogde clustering van verschillende denominaties kan hier een oplossing bieden: met behoud van eigen identiteit kunnen voorzieningen als mediatheek, een groene schoolomgeving, speelveld of ruimte voor buitenschoolse activiteiten worden gedeeld.
De gemeente ondersteunt initiatieven om te komen tot een breder pedagogisch aanbod in het onderwijs.	Bij nieuwe schoolgebouwen komt altijd ruimte voor betaalbare buitenschoolse opvang. Vanwege het recht op vrije onderwijskeuze is het van belang dat er een zo breed mogelijk aanbod van verschillende typen en soorten scholen aanwezig en/of bereikbaar is.
Groene en natuurlijk ingerichte schoolpleinen stimuleren de natuurbeleving en werken rustgevend, in tegenstelling tot het traditioneel grijs betegelde schoolplein.	Schoolpleinen worden groen ingericht.
We stimuleren dat leerlingen in een schooltuin kunnen werken. Daar waar een dergelijke voorziening kan worden ingericht, willen we die mogelijkheid bieden.	PvdA-GroenLinks wil dat alle scholen gezond zijn. Qua voedsel, qua binnenklimaat en qua beweging. Alle basisscholen hebben ruimte voor groen onderwijs zodat leerlingen bijvoorbeeld de gelegenheid hebben om in een schooltuin te werken. Dit kan worden opgenomen in een groen schoolpleinenplan.

b. Achterstanden

Wat we willen	Hoe we dat doen
We zorgen ervoor dat alle kinderen met (een risico op een) taalachterstand in 2015 deelnemen aan de voorschoolse educatie.	Achterstanden worden voortijdig aangepakt. Met peuterspeelzalen en de kinderopvang maakt de gemeente afspraken over voor- en voegschoolse educatie, waarbij wordt ingezet op verbetering van de kwaliteit en een warme overdracht naar de basisschool.
De gemeente stimuleert een natuurlijk samenspel tussen onderwijs en jeugdgezondheidszorg. Omdat het om belangrijke publieke taken gaat, is het belangrijk om deze taken in publieke handen te houden of te krijgen, en dus om ze onder te brengen bij de GGD.	Als het gaat om de jeugdgezondheidszorg (JGZ) is het belangrijk om een doorlopende lijn te hebben van 0-18. De bezoeken aan het consultatiebureau (JGZ 0-4) zijn een goed moment om taalachterstanden en andere problemen en hulpvragen bij kinderen (en ouders) vroegtijdig te signaleren en daarnaar te handelen. Dat vraagt, ook voor de groep van 4-18, om intensieve samenwerking tussen het consultatiebureau, scholen en de gemeente.

Iedere jongere zit op school of volgt een leerwerktraject: geen enkele leerplichtige jongere zit thuis. Bij problemen wordt samen met de jongere bekeken wat daarvan de oorzaak is.	Schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten worden actief aangepakt. Er wordt altijd onderzocht of er iets aan de hand is in de privésituatie of op school (bijvoorbeeld pesten of niet mee kunnen komen). De leerplichtambtenaar maakt onderdeel uit van de lokale zorginfrastructuur. Hij of zij is er niet primair om boetes uit te delen, maar om leerlingen verder te helpen.
Kinderen van migranten hebben onze bijzondere aandacht: zij moeten evenveel kansen krijgen als andere kinderen in Waddinxveen.	We zoeken naar mogelijkheden voor optimale ondersteuning van migrantenkinderen. Bijvoorbeeld via het inschakelen van rolmodellen (zoals leerkrachten met een migranten achtergrond) uit de gemeenschappen, het betrekken van verzorgers of het instellen van intermediairs tussen school en ouders.

c. Passend onderwijs

Wat we willen	Hoe we dat doen
De gemeente helpt scholen om de omslag te maken naar een kindcentrum.	Bijvoorbeeld door een financiële bijdrage voor de extra vierkante meters die nodig zijn. Ook kan de gemeente de samenwerking met andere instellingen stimuleren.
Samen met het onderwijs biedt de gemeente passende opvoed- en opgroei-ondersteuning aan zorgleerlingen, docenten en het gezin.	Elk kind krijgt het onderwijs dat het beste bij zijn of haar talenten en beperkingen past.
De gemeente maakt samen met het onderwijs afspraken over de zorg die de gemeente (via de verschillende jeugdzorgaanbieders) levert.	Niet alle leerlingen kunnen binnen het reguliere onderwijs worden opgevangen: voor hen blijft er het speciaal onderwijs.
Voor hoog getalenteerde leerlingen komen er meer mogelijkheden die aansluiten op hun eigen ontwikkeling.	De gemeente stimuleert extra aandacht van scholen voor deze leerlingen, die vaak relatief slecht presteren op school en eerder uitvallen.

d. Omgaan met verschillen

Wat we willen	Hoe we dat doen
Op alle scholen wordt voorlichting gegeven over seksuele diversiteit, pesten, mensenrechten, racisme en discriminatie. Ons slavernijverleden komt hierbij ook aan bod.	De gemeente stelt hiervoor middelen beschikbaar. Bijvoorbeeld: de beschikbaarstelling van de Anne Frank Krant aan scholen die dat willen of samen met scholen een antidiscriminatiebeleid te ontwikkelen.
De gemeente propageert de uitgangspunten van de 'vreedzame school': kinderen leren conflicten op een vreedzame manier op te lossen.	De gemeente is verantwoordelijk voor het openbaar onderwijs, ook al is de organisatie in een stichting ondergebracht. Vanuit die rol kan de gemeente aandacht vragen voor bepaalde thema's en deze bijvoorbeeld stimuleren via subsidie.
Pesten wordt niet getolereerd. Op alle scholen in Waddinxveen wordt pesten op een actieve en consequente manier bestreden. De gemeente maakt hierover afspraken met schoolbesturen.	In het geval van pesten zorgen docenten er samen met ouders voor dat de groep (docenten, ouders en medeleerlingen) het opneemt voor het gepeste kind en dat de pester op zijn gedrag wordt aangesproken. Gepeste kinderen en pester krijgen hulp.

e. Een leven lang ontwikkelen (volwasseneneducatie)

Wat we willen	Hoe we dat doen
Ook volwassenen krijgen (een tweede) kans om een achterstand in taal of anderszins weg te werken.	Via educatie willen we (taal)achterstanden wegwerken, sociale zelfredzaamheid en participatie stimuleren en doorstroming naar onderwijs en arbeidsmarkt verbeteren.

We bestrijden laaggeletterdheid bij zowel kinderen als volwassenen.	Alle informatie van de gemeente (folders, brochures) is opgesteld in makkelijk te begrijpen Nederlands. Bij communicatie wordt ook gewerkt met alternatieve vormen.
---	---

f. Meer beweging

Wat we willen	Hoe we dat doen
Sport in Waddinxveen is belangrijk voor iedereen. De gemeente zorgt voor goede en betaalbare sportvelden, zwembaden en sportzalen.	De gemeente zorgt voor kwalitatief goede voorzieningen voor amateursportbeoefening (sportvelden, zwembad, sporthal). Zij blijft (mede) zeggenschap houden over exploitatie en gebruik. Spreiding over de gemeente is daarbij belangrijk. Zowel noord, midden als zuid hebben goede, bereikbare sportvoorzieningen. De bouw van gecombineerde voorzieningen/sportzalen kan kosten besparen.
We stimuleren de samenwerking tussen sportverenigingen onderling en de samenwerking met het onderwijs, de naschoolse opvang, fitnesscentra en zorginstellingen.	Scholen worden gestimuleerd sport aan te bieden als naschoolse activiteit. We willen sport zo vanzelfsprekend mogelijk maken in het dagelijks leven. Sportverenigingen zijn geen eilandjes voor eigen leden. Ze leggen de verbinding met andere (sport)verenigingen, onderwijs etc. Betere samenwerking kan kosten besparen.
We stimuleren dat meer jongeren gaan sporten en lid worden van een sportvereniging.	Alle leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs krijgen een kennismakingsprogramma bij verschillende sportverenigingen. Een gezonde levensstijl begint op jonge leeftijd om de toename van overgewicht onder kinderen te voorkomen. De gemeente investeert hierin via GGD, subsidies en communicatiecampagnes.
Voor senioren komt er een gevarieerd aanbod aan sport- en bewegingsactiviteiten, afgestemd op de behoeften van deze groep.	Met ouderenorganisaties, welzijnsinstellingen en sportverenigingen wordt gezocht naar een passend en toegankelijk aanbod.
We hebben oog voor uitzonderlijk talent en bijzondere prestaties.	Sporters kunnen ook als rolmodel actief de sportbeoefening stimuleren. De jaarlijkse gemeentelijke sportprijs wordt voortgezet.

3. Duurzame economie en werk

a. Midden- en kleinbedrijf

Wat we willen	Hoe we dat doen
We zijn voorstander van winkelopenstelling op zondag. We laten de keuze aan de ondernemers zelf en kiezen onvoorwaardelijk voor 'optie D' uit het onderzoek.	Samen met winkeliers worden afspraken gemaakt over de (zondag)openstelling van winkels. Gezamenlijke afspraken in de regio met winkeliers (ook over avondopenstelling) zijn handig.
Door een aantal winkelstrips te hanteren verstevigen we de slagkracht van de bestaande gebieden. We kiezen daarbij voor een geleidelijke teruggang van het huidige aantal winkelstrips in overleg met de ondernemers zelf en wijkplatforms. We gaan bestaande winkelcentra versterken en verduurzamen, in plaats van nieuwe winkels bijbouwen.	We kiezen op termijn voor een iets compacter aantal winkelstrips om de huidige koopstructuur te verstevigen en de aantrekkingskracht te vergroten.
Wij willen goede gemeentelijke dienstverlening voor ondernemers.	Er is één ondernemers- of bedrijvenloket waar ondernemers en starters terecht kunnen voor al hun vragen. Digitalisering van gemeentelijke informatie en begeleiding zorgt voor minder administratieve lasten.
Waddinxveen werkt samen met ondernemers aan	Regelmatig contact tussen gemeente en bedrijfsleven voor

prettige en veilige winkelgebieden.	afstemming en ondersteuning over de veiligheid, bevoorrading, winkeltijden, toegankelijkheid voor mindervaliden, de aanpak van criminaliteit, vergroening en het verbeteren van leefbaarheid en imago is belangrijk.
PvdA-GroenLinks pakt leegstand in winkelstrips aan en creëert daarmee nieuwe kansen voor cultuur, duurzaamheid en (sociale) innovatie.	Dat doen we door het mogelijk te maken om in leegstaande panden (tijdelijk) ruimte te maken voor culturele pop-upwinkels, duurzame en innovatieve startups en sociale initiatieven voor een geringe huurprijs.

b. Innovatieve bedrijven

Wat we willen	Hoe we dat doen
De gemeente stimuleert initiatieven rond de opwekking van duurzame energie en het vermijden van CO ² -uitstoot.	Door warmtekrachtkoppeling, zon, wind en – als het de transitie op gang kan helpen - biomassa uit reststromen tot de transitie is voltooid. Biomassa wordt alleen ingezet als het direct aansluit op een warmterotonde. De gemeente helpt bij het oprichten van initiatieven. Ook aardwarmte kan een prima oplossing zijn.
Waddinxveen stimuleert aardgasloos bouwen door initiatieven te ondersteunen op basis van de duurzaamheidsvisie	Duurzaamheid is van, voor maar ook door Waddinxveners. In de energietransitie wordt het steeds belangrijker duidelijke keuzes te maken. Daar waar het kan worden geen aardgasleidingen meer aangelegd.
Het ondernemersfonds wordt omgezet in een duurzaamheidsfonds waarbij duurzame initiatieven van bedrijven worden ondersteund. Innovatie is een belangrijke taak van de (lokale) overheid. De gemeente gebruikt haar inkoopmacht om innovaties te stimuleren en te ondersteunen op weg naar de nieuwe circulaire economie. De gemeente geeft het goede voorbeeld door zelf circulair en innovatief te zijn en stelt een ambitieus en innovatief verduurzamingsplan op voor het eigen vastgoed en openbare gebouwen.	Duurzame, innovatieve en creatieve lokale ondernemers krijgen voorrang als daarvoor de mogelijkheid bestaat bij kleinschalige opdrachten. De gemeente ondersteunt een platform voor innovatie en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Het is belangrijk dat ondernemers bij elkaar worden gebracht om elkaar te leren kennen, elkaar te inspireren en samen projecten te kunnen ontwikkelen. De gemeente looft een prijs uit voor de 'meest duurzame ondernemer van het jaar' aan een ondernemer die heeft aangetoond te investeren in de best beschikbare duurzame technologie.
Verduurzaming van particuliere woningen en bedrijfsgebouwen wordt gestimuleerd en ondersteund.	Eigenaren worden optimaal geadviseerd en ontzorgd. Het duurzaam renoveren van woningen en bedrijfsgebouwen levert werkgelegenheid op en is een goede investering voor de eigenaar.

c. Steun voor coöperatief ondernemen

Wat we willen	Hoe we dat doen
Duurzame projecten die worden opgezet door ondernemers of inwoners, worden ondersteund.	Inwoners en bedrijven die een innovatief, duurzaam project willen starten, ondersteunen we met deskundigheid en bij het zoeken naar alternatieve financiering.
Bewoners die samen een coöperatie oprichten kunnen gebruik maken van de faciliteiten van het ondernemersloket.	Ook particulier initiatief is een vorm van ondernemen. Het ondernemersloket kan de verschillende groepen bij elkaar brengen.

d. Duurzame bedrijventerreinen

Wat we willen	Hoe we dat doen
Bedrijfsterreinen worden duurzaam gemaakt of duurzaam ingericht.	Bijvoorbeeld de Dobbelmanlocatie, ook als wat ons betreft op termijn de bedrijfsbestemming verdwijnt. Bedrijventerreinen verduurzamen gaat bij uitstek goed met

	het produceren van eigen energie. De gemeente moedigt dit aan en vervult een faciliterende rol.
Intensief ruimtegebruik is altijd uitgangspunt. Bedrijfsactiviteiten worden zoveel mogelijk geclusterd.	We investeren niet langer in nieuwe bedrijventerreinen zolang de leegstand op bestaande terreinen niet structureel is aangepakt.
Kantoren worden beter bereikbaar voor openbaar vervoer. Zo zorgen we voor goede bereikbaarheid en voldoende ruimte voor bedrijven en kantoren in de toekomst.	Hier gaat wel een stap aan vooraf: eerst de bestaande kantoorlocaties optimaal benutten, daarna pas na denken over nieuwbouw en zorgen voor bereikbaarheid door ov.
Bedrijfsverkeer dat gebruik moet maken van de dorpskom wordt gestimuleerd (en zo nodig gedwongen) om bevoorrading te beperken tot een beperkt aantal momenten.	Door de mogelijke aanleg van de N207-zuid kan veel vrachtverkeer uit de kom worden gemedend. Laten we dat dan ook stimuleren waar mogelijk als de N207-zuid toch wordt aangelegd.

e. Veelzijdige werkgelegenheid

Wat we willen	Hoe we dat doen
PvdA-GroenLinks wil bedrijven aantrekken die milieuvriendelijk werken en tegelijkertijd de werkgelegenheid in Waddinxveen versterken. Daarbij kijken we beter naar wat onze regio nodig heeft.	Bij het aantrekken van bedrijven ligt de nadruk op milieuvriendelijke groeisectoren die tegelijkertijd de werkgelegenheid versterken. Een duurzame ontwikkeling van de regio geeft meer veerkracht, waarbij we kiezen voor een duurzame economische ontwikkeling.
PvdA-GroenLinks zet in op innovatieve bedrijven waarin onze gemeente een voortrekkersrol binnen de regio wordt.	De gemeente heeft geen directe invloed op de economische dynamiek omdat die primair wordt bepaald door factoren als goed ondernemerschap, productiviteit en innovatievermogen. Nieuwe logistieke bedrijven verdienen geen voorkeur. Het zet de beperkte groene ruimte en bereikbaarheid onder druk.

f. Diensten van boeren

Wat we willen	Hoe we dat doen
De gemeente promoot streekproducten; ze gebruikt consequent duurzame producten bij activiteiten en evenementen.	Als duurzame (en fair trade) gemeente geeft de gemeente zelf het juiste voorbeeld, ook door streekproducten af te nemen.

g. Gelijke kansen op de arbeidsmarkt

Wat we willen	Hoe we dat doen
Met het bedrijfsleven maken we afspraken over het in dienst nemen van jongeren, ouderen, laaggeschoolden, personen met een handicap en personen in een uitkeringssituatie.	Het doel is om kwaliteit en een goede afspiegeling van de samenleving samen te laten vallen en om maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen om mensen die moeilijk aan een baan komen een passende plek te bieden binnen de gemeente. De Wet Banenafpraak verplicht werkgevers om mensen met een arbeidsbeperking in dienst te nemen.
Bij opdrachten en aanbestedingen eist de gemeente een sociale bijdrage in de vorm van stageplekken, leerwerktrajecten of begeleiding van maatschappelijk kwetsbare groepen.	De gemeente zoekt alternatieven voor inwoners die op de reguliere arbeidsmarkt buiten de boot vallen: ze maakt werk van de ontwikkeling van buurtdiensten – de sociale economie.

h. Gemeente, onderwijs en bedrijfsleven werken samen

Wat we willen	Hoe we dat doen
<p>Betere en zichtbare samenwerking tussen gemeenten, onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven. Dit stimuleert de innovatie op de werkvloer en biedt werkervaring voor scholieren en studenten.</p> <p>Regionale samenwerking moet wel voldoende ruimte bieden voor de 'couleur locale' en autonome keuzes van onze gemeente.</p>	<p>In een regionaal Werkgeversservicepunt werken UWV, regiogemeenten (sociale diensten, economische zaken), SW-bedrijven, onderwijsinstellingen en kenniscentra samen. Een bundeling van krachten zorgt voor kostenbesparing bij alle organisaties.</p> <p>De gemeente speelt een eigen rol in het verbinden van de regionale arbeidsmarkt met verschillende opleidingsinstellingen (mbo, hbo en universitair).</p>

4. Inkomen en uitkering

a. Inwoners actief opzoeken en ondersteunen

Wat we willen	Hoe we dat doen
<p>De sociale wijkteams moet veel meer een 'Eropaf-centrum' worden.</p> <p>Waddinxveen start met een vertrouwensexperiment in de bijstand. Minder regels en meer vrijheid om bij te verdienen.</p>	<p>De gemeente is faciliterend en ondersteunt actief op wijkniveau bij de opbouw van netwerken.</p> <p>Waddinxveen gaat lokaal experimenteren met een basisinkomen.</p>
<p>De ongelijkheid stijgt al decennia en de lasten voor de minima zijn de afgelopen jaren fors verder gestegen.</p> <p>Armoedebestrijding is het fundament van een goed en geslaagd sociaal beleid.</p> <p>Minimaregelingen worden met een eenvoudige procedure aangevraagd en eenvoudig verstrekt door één aanvraagformulier voor alle regelingen: een snelloket.</p>	<p>Bij minimaregelingen gaat het om kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen, langdurigheidstoelage en bijzondere bijstand.</p> <p>Minimaregelingen worden goed toegankelijk en zijn ruimhartig.</p> <p>We zijn streng aan de poort: als er werk is, krijgt iemand dat aangeboden. Eenmaal in de bijstand zijn we ruimhartig. Maatwerk en vertrouwen zijn leidend in ons beleid. Als het nodig is pakken we participatie en zorg en ondersteuning op in een gezamenlijk traject.</p>
<p>Mensen worden indien nodig geholpen bij het aanvragen van allerlei voorzieningen, toelages en regelingen.</p>	<p>Er komt een website met toegankelijke actuele informatie over landelijke en gemeentelijke regelingen voor inkomensondersteuning.</p>
<p>Het niet-gebruik van minimaregelingen willen we tegengaan.</p>	<p>Niet-uitkeringsgerechtigden met een laag inkomen worden nu vaak niet bereikt. Door gerichte communicatie naar doelgroepen en maatschappelijke instellingen die signalen kunnen afgeven, door buurtgerichte activiteiten en door thuisgesprekken.</p>
<p>Een huishouden met meerdere problemen krijgt één verantwoordelijke hulpverlener.</p>	<p>Deze helpt het leven weer op orde te brengen en regelt de samenwerking met bijvoorbeeld het maatschappelijk werk, de woningcorporatie en de welzijnsinstelling.</p>
<p>Cliënten van de Sociale Dienst verdienen de beste ondersteuning.</p>	<p>Op plekken waar goede dienstverlening essentieel is, moeten de beste mensen zitten. Daarom willen we investeren in de professionaliteit van medewerkers. Informatie is voor iedereen begrijpelijk en er is wezenlijke kennis van culturele codes bij migrantengroepen.</p>
<p>Medewerkers van de Sociale Dienst beoordelen aanvragen voor een uitkering niet alleen op basis van wettelijke richtlijnen, maar krijgen de ruimte om rekening te houden met de specifieke situatie van de cliënt.</p>	<p>Er is ruimte voor maatwerk. Het weigeren van een bijstandsuitkering heeft bijvoorbeeld veelal ongewenste gevolgen.</p>

Geen onnodige bureaucratie voor uitkeringsgerechtigden en dus ook geen controlelast voor ambtenaren van de sociale dienst.	We beoordelen kritisch wat er nodig is voor een goede uitvoering. Hier ligt een rol voor de cliëntenraad (in samenspraak met de juridische afdeling i.v.m. bezwaar- en beroepsprocedures en rechtsgeldigheid).
--	--

b. Iedereen doet mee in de samenleving

Wat we willen	Hoe we dat doen
PvdA-GroenLinks wil armoede voorkomen. Wij kiezen voor ruimhartige inkomensondersteuning. Mensen met een minimumuitkering of werkende armen voelen zich daardoor niet uitgesloten, alle kinderen kunnen meedoen aan activiteiten.	De huidige situatie, zoals die door PvdA-GroenLinks is geïnitieerd (130%), blijft gedurende de komende jaren gehandhaafd. Daarnaast wordt er gewerkt aan een verbetering van de communicatie zodat meer mensen uit de doelgroep worden bereikt: Informatie op maat.

c. We bannen armoede uit

Wat we willen	Hoe we dat doen
Jaarlijks voert de gemeente een preventiecampagne. Waddinxveen helpt mensen met schulden altijd, maar we proberen het ontstaan van schulden ook te voorkomen.	PvdA-GroenLinks kiest voor een actieve aanpak van de schuldenproblematiek via goede preventie, schuldsanering en nazorg. Dat betekent dat de gemeente een stevige afdeling voor schuldhulpverlening intact houdt/weer in huis haalt.
In Waddinxveen mogen mensen niet de dupe worden van te veel bezuinigen boven op elkaar (stapeling). Steeds meer mensen kunnen hun energierekening niet betalen. Daarom is het aanpakken van energiearmoede de komende jaren een prioriteit in de strijd tegen armoede.	Waar nodig compenseert de gemeente de onevenredige gevolgen van de bezuinigingen, bijvoorbeeld bij stapeling van verschillende bezuinigingen. De gemeente maakt door middel van een minima-effectrapportage inzichtelijk wat hiervan de gevolgen zijn. Bij sociale huurwoningen wordt gezocht naar mogelijkheden om energiezuinigheid te bevorderen.

5. Participatie en werkgelegenheid

a. We stemmen de dienstverlening af op de cliënt

Wat we willen	Hoe we dat doen
Cliënten behouden één aanspreekpunt bij de sociale dienst: een eigen coach die zorgt voor 'dienstverlening op maat'. Cliënten zijn er niet bij gebaat als ze allerlei instanties moeten aflopen. De klant is de norm: de begeleiding wordt afgestemd op wat hij of zij nodig heeft.	Eén aanspreekpunt betekent ook de mogelijkheid, wanneer dat nodig is, tot (intensief) persoonlijk contact in plaats van digitaal contact alleen. Indien nodig wordt een ervaringsdeskundige of 'hulpverlener' bij het traject betrokken. Een integraal gesprek werkt beter voor de onderlinge afstemming en het vergroot de kans van slagen van het traject.

b. De gemeente creëert een passend aanbod

Wat we willen	Hoe we dat doen
Voor mensen die (nog) geen kans maken op betaald werk, zoekt de gemeente naar alternatieven. Plaatselijke bedrijven worden intensief betrokken in dit traject.	We denken daarbij aan scholing, participatie-banen, seniorenbanen, leerwerkplekken, e.d. Het streven is dat iedereen zoveel mogelijk bij een reguliere werkgever plek kan vinden. Dit bevordert de sociale integratie en het gevoel van eigenwaarde.

Met iedere werkzoekende bespreken we een op maat gemaakt leerwerktraject (een combinatie van opleiding en werkervaring).	We maken met werkgevers en onderwijsinstellingen afspraken over leerwerktrajecten. Werkzoekenden kunnen met behoud van uitkering tijdelijk in een leerwerktraject zitten. Na succesvolle afronding verplicht de werkgever zich de werkzoekende een bepaalde periode in dienst te nemen.
De gemeente helpt werkzoekenden die een eigen bedrijf willen starten actief.	De gemeente wijst werkzoekenden op de mogelijkheid om voor zichzelf te beginnen. We helpen hen met het maken van een ondernemingsplan. Als dit levensvatbaar is, krijgt men voldoende tijd om met behoud van uitkering een eigen onderneming te starten. De gemeente zoekt samenwerking met zzp-collectieven en met de Kamer van Koophandel.
Mensen die (nog) niet toe zijn aan re-integratie op de arbeidsmarkt, krijgen werkactiviteiten tegen het minimumloon, met normale secundaire arbeidsvoorwaarden en pensioenopbouw. Deze banen sluiten aan bij de mogelijkheden van de werkzoekende.	Op de lange termijn voorkomt het blijven activeren van mensen met grotere afstand tot de arbeidsmarkt dat ze definitief onbemiddelbaar zijn geworden als de arbeidsmarkt weer aantrekt. Het doel van re-integratie is dat mensen definitief zonder uitkering kunnen rondkomen.
Mensen met een lichamelijke beperking moeten in principe overal aan het werk kunnen. Zij hebben het recht om zelfstandig en in eigen regie te kunnen werken. Vervoer mag eveneens geen probleem meer zijn.	Te veel plekken zijn nu ontoegankelijk. Bouwaanpassingen worden zelden toegekend. Daardoor zitten mensen soms onnodig thuis. Goede, creatieve en innovatieve ideeën kunnen ervoor zorgen dat iemand ondanks een beperking toch zelfstandig kan werken.
Bijstandsgerechtigden mogen vrijwilligerswerk doen.	Vaak wordt vrijwilligerswerk niet toegestaan, omdat het re-integratie in de weg zou staan. Wij stimuleren dat mensen met een uitkering zich actief voor anderen inzetten, bijvoorbeeld door hulp bij klusjes in huis en tuin, begeleiding bij artsbezoek en sociale activiteiten. Ook stimuleren we dat mensen proberen geld te verdienen. Ze mogen een gedeelte van deze verdiensten houden.
Beschutte sociale werkplaatsen zijn voor sommigen de enige veilige manier van werken. Voor hen blijft die mogelijkheid bestaan.	Waddinxveen blijft daar invulling aan geven in samenwerking met het Werkbedrijf Promen.
Als er landelijk proeven worden gedaan met een basissalaris, sluit Waddinxveen aan	Uit de eerste onderzoeken blijkt dat er door het verschaffen van een basisinkomen voor minima die al langere tijd uit het arbeidsproces zijn meer initiatieven worden genomen om zonder 'schade' meer te solliciteren, ook als het tijdelijke banen betreft.

6. Zorg en Welzijn

a. Passende zorg

Wat we willen	Hoe we dat doen
<p>Mensen met een beperking of een chronisch of psychosociaal probleem ontvangen de zorg en ondersteuning die het voor hen mogelijk maakt om met de samenleving mee te kunnen blijven doen en om thuis te kunnen blijven wonen.</p> <p>Vanaf het allereerste contact met de gemeente en professionals worden familie en/of vrienden bij de hulpvraag betrokken. De kennis en het commitment van bekenden bij het bepalen van vervolgstappen is van hele grote waarde.</p>	<p>Na het aanvragen van zorg volgt altijd binnen enkele werkdagen een huisbezoek. Samen met de aanvrager wordt bekeken welke ondersteuning nodig is gebaseerd op wat iemand zelf niet (meer) kan, wat de omgeving (familie, vrienden, buurt) kan opvangen en eventueel welke professionele hulp het beste kan worden ingeschakeld. De gemeente vult aan waar het eigen netwerk niet ingeschakeld kan worden.</p> <p>De benadering van de gemeente is oplossingsgericht en niet zorggericht. Centraal staat: mensen doen zelf wat ze zelf kunnen. Vervolgens gaat het om het versterken van de eigen regie.</p> <p>Als mensen de regie niet goed zelf kunnen nemen, komt de gemeente in actie. We laten mensen nooit aan hun lot over.</p>

	Een goed signaleringsnetwerk is van groot belang.
PvdA-GroenLinks wil een persoonsgebonden budget (IPGB) bij intensieve zorgvragen.	Voor wie het aanbod van bestaande instellingen onvoldoende aansluit, stellen we een integraal persoonsgebonden budget (IPGB) beschikbaar. Daarmee kunnen mensen zowel zorg, wonen als werk naar eigen inzicht regelen. Voor sommigen is een IPGB essentieel om zelfredzaam en zelfstandig te kunnen functioneren.
PvdA-GroenLinks wil een rechtvaardige eigen financiële bijdrage.	Een eigen financiële bijdrage maakt mensen bewust van de kosten en de waarde van de zorg die ze ontvangen. De gemeente vraagt waar dat wettelijk is toegestaan een passende inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor zorg en voor het aanpassen van een woning. Wij gaan uit van de eigen kracht van mensen. We willen mensen prikkelen, uitdagen en stimuleren, zodat zij zelf graag willen participeren en bijdragen aan onze gemeente. De groep die de zorg die ze nodig heeft niet kan betalen, krijgt het vergoed van de gemeente. Dat geldt collectief voor de groep die onder de 130 procent van de bijstandsnorm valt. Boven die norm is maatwerk altijd mogelijk.
Wij streven naar een sterk preventief beleid met goede begeleiding naar zorg.	Professionele hulpverleners (thuiszorg, ambulante begeleiders, schuldhulpverleners, huishoudelijke hulp) krijgen de ruimte om problemen te signaleren en te bespreken We bevorderen bredere ondersteuningsmogelijkheden voor huisartsen die samenwerking met een wijkteam en wijkverpleegkundigen.

b. Zelfstandig functioneren mogelijk maken

Wat we willen	Hoe we dat doen
Ouderen en mensen met een beperking kunnen zelfstandig blijven wonen.	We willen het (langer) thuis blijven wonen van ouderen stimuleren, net als het zelfstandig wonen van mensen met een beperking. Hiervoor moeten meer geschikte woonruimtes beschikbaar komen. Denk aan, aanleunwoningen, beschermd wonen, begeleid wonen.
Nieuwe woningen voor ouderen en mensen met een lichamelijke beperking worden dicht bij de noodzakelijke voorzieningen gebouwd.	Bijvoorbeeld in de omgeving van winkels of in het centrum.
Wij willen mensen met een beperking stimuleren om 'zinnig' bezig te zijn met werk, vrijwilligerswerk of dagbesteding. Dat draagt bij aan hun zelfstandig functioneren.	Om mensen uit het hele palet van werk, vrijwilligerswerk, dagbesteding en gezondheid een passend arrangement te kunnen laten kiezen en om maatwerk mogelijk te maken, is ontschotting van budgetten van groot belang.

c. Zorg dichtbij

Wat we willen	Hoe we dat doen
Met de organisaties en instellingen die bereid zijn om lokaal en vernieuwend aan de slag te gaan, gaat de gemeente duurzame partnerschappen aan. Daardoor krijgt innovatie meer kans en komt zorg en welzijn vanuit de menselijke maat.	PvdA-GroenLinks vindt dat basiszorg voor burgers altijd dicht in de buurt moet worden aangeboden ongeacht de manier waarop de zorg wordt georganiseerd: binnen de gemeente zelf of via bovengemeentelijke instellingen. We subsidiëren de aanpak van het probleem zelf.
PvdA-GroenLinks wil geen verschraving van de thuiszorg.	In de thuiszorg dreigt een verdere inhoudelijke verschraving van het werk. Thuiszorg houdt de signaalfunctie en blijft dus.

d. Zorg voor en met elkaar (solidariteit)

Wat we willen	Hoe we dat doen
<p>PvdA-GroenLinks stimuleert manieren voor mensen om elkaar te helpen en te ontmoeten.</p> <p>PvdA-GroenLinks investeert en beloont vrijwilligers en mantelzorgers. Omdat in beide groepen vrouwen oververtegenwoordigd zijn, moeten we in de gaten houden in hoeverre de (arbeiden)emancipatie van vrouwen hier niet onder leidt.</p>	<p>Bijvoorbeeld via 'ontmoetingsplekken' en andere buurtvoorzieningen.</p> <p>De gemeente stimuleert het betrekken van vrijwilligers in de samenwerking met ondernemers, zorg- en welzijnsinstellingen. Professionals en vrijwilligers werken met elkaar samen in zorgteams, zorgcirkels of zelfhulpgroepen. Ze vullen elkaar aan. Professionals zijn verantwoordelijk. Vrijwilligers, bijv. via zelfhulpgroepen, geven handvatten bij het herstel.</p>
<p>De door het kabinet afgeschafte maatschappelijke stages (MAS) worden in Waddinxveen voortgezet.</p>	<p>De maatschappelijke stages door leerlingen van het voortgezet onderwijs (MAS) zijn een bron voor nieuwe vrijwilligers. Samen met onderwijs, vrijwilligerscentrale, en instellingen worden deze stages gecontinueerd.</p>
<p>Bewoners en cliëntenorganisaties worden actief betrokken bij het ontwikkelen en uitvoeren van het beleid rond zorg, welzijn en wonen. We geven hen zelf meer regie.</p> <p>We ondersteunen en faciliteren initiatieven in het sociale domein in plaats van ze te bepalen.</p>	<p>We stimuleren burgerparticipatie: burgers worden actief (als zorgvragers, vrijwilligers, buurtbewoners of vanuit cliëntenorganisaties) betrokken bij het ontwikkelen en uitvoeren van het welzijns- en zorgbeleid. We betrekken hen bij het benoemen van de problemen.</p> <p>De Participatie Advies Raad (PAR is divers samengesteld (man/vrouw, oud/jong, homo/hetero, autochtoon /allochtoon). Zo houden we rekening met specifieke vragen.</p> <p>Kwaliteitscontrole van hulpmiddelen gebeurt door gebruikers.</p>

7. Duurzaam wonen

a. Iedereen een passende woning

Wat we willen	Hoe we dat doen
<p>De gemeente stimuleert de bouw van sociale huur- en koopwoningen.</p>	<p>PvdA-GroenLinks wil een ongedeelde gemeente. Daarom stimuleren we sociale woningbouw. Dat doen we onder andere door hiervoor evt. lagere grondprijzen te rekenen en lagere plankosten in rekening te brengen.</p>
<p>De gemeente steunt starters op de woningmarkt.</p>	<p>Vooral een starterslening is een effectief middel om starters in staat te stellen een woning te kopen.</p>
<p>Woningen worden zodanig aangepast dat mensen er zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen. Het gaat hierbij om prettig blijven wonen zonder grootschalige ingrepen.</p>	<p>De gemeente maakt afspraken met corporaties over het aanpassen van woningen. Ook eigenaars/bewoners krijgen een palet aan maatregelen aangeboden, waaruit zij kunnen kiezen naar gelang de eigen wensen.</p>
<p>Het is belangrijk dat er voldoende maatschappelijke opvang is: woonplekken waar mensen tijdelijk kunnen worden opgevangen.</p>	<p>Denk bijvoorbeeld aan een sociaal pension of opvangtehuis voor vrouwen. Of een corporatiehotel voor mensen die in een onacceptabele woonsituatie leven, dakloos dreigen te geraken en niet direct op reguliere wijze voor woonruimte in aanmerking komen.</p>
<p>Mensen die de maatschappelijke opvang verlaten, krijgen daarna snel een huurwoning.</p>	<p>Met woningcorporaties en zorginstellingen maakt de gemeente goede afspraken over de mogelijkheden voor instromers (dak- en thuislozen, ex-verslaafden, ex-gedetineerden, ex-psychiatrische patiënten) om een huurwoning te betrekken.</p>
<p>De gemeente stimuleert mensen om zelf gezamenlijk woningen te bouwen.</p>	<p>De gemeente stelt grond beschikbaar voor particulieren die zelf groepsgewijs hun duurzame woning willen bouwen, al dan niet met gemeenschappelijke voorzieningen. Hiervoor heeft de gemeente een duidelijk aanspreekpunt en durft ze</p>

	flexibele bestemmingsplannen op te stellen. Dit bouwen-van-onderop leidt tot minder eenheidsworst in de bouw en kan de (nieuw)bouw op gang houden. Het versterkt bovendien het buurtgevoel.
--	--

b. Energiezuinig wonen

Wat we willen	Hoe we dat doen
Met woningcorporaties maken we afspraken om woningen bij renovatie of nieuwbouw zoveel mogelijk energieneutraal te maken (voor 2020 naar minimaal energielabel B). Nieuwbouwwijken moeten vanaf nu gasloos gebouwd worden. Op de lokale agenda worden ook met particuliere beleggers afspraken gemaakt over energiezuinig wonen en innovatie.	Corporaties zullen minder inzetten op nieuwbouw en juist meer op renovatie en onderhoud van de bestaande bouw. Dat biedt kansen voor groene energielabels: een energiesprong, met een positief sociaal aspect. Op termijn zal de bestaande woningvoorraad volledig energieneutraal worden: optimaal geïsoleerd en zelf energieleverend voor bijvoorbeeld een elektrische auto of fiets.

c. Voldoende woonruimte voor jongeren

Wat we willen	Hoe we dat doen
In de gemeente komen voldoende kwalitatief goede en betaalbare woningen beschikbaar voor studenten en werkende jongeren.	Hierover maken we heldere afspraken met de woningcorporaties.

B. De groene gemeente: duurzaam leven

PvdA-GroenLinks wil dat onze kinderen kunnen opgroeien in groene en gezonde wijken. Wij willen dat kinderen zorgeloos buiten in het groen kunnen spelen en schone lucht kunnen inademen. Daarom kiezen wij voor schoon vervoer zonder uitstoot, voor mooie groene parken met ruimte om te spelen en te sporten en voor energiezuinige huizen. Als we kiezen voor schone, groene en gezonde oplossingen, geven we straks een gezonde planeet en een evenwichtig klimaat door aan onze kinderen.

Dit betekent dat we voortdurend zoeken naar een balans tussen het ontwikkelen van duurzaam gedrag en noodzakelijke groei in de leefomgeving. Groei voor het bieden van werk- en woonvoorzieningen legt een claim op onze woonomgeving. Daar gaan we zorgvuldig mee om en kiezen het liefst voor innovatieve oplossingen. Geen onnodige wegenaanleg als er energievriendelijker oplossingen denkbaar zijn.

1. Schone en gezonde leefomgeving

a. Schone lucht, water en bodem

Wat we willen	Hoe we dat doen
Langs wegen planten we bomen: ter verfraaiing en om de luchtkwaliteit te verbeteren. Bij het vervangen gaat het niet langer om het compenseren van het aantal bomen, maar voor het vervangen van de bijdrage die ze leverden aan het zuiveren van de lucht. Waar de luchtvervuiling schadelijk is voor de gezondheid, neemt de gemeente passende	Langs die plaatsen waar we meer CO ₂ -uitstoot en fijnstof verwachten, wordt de mogelijkheid gezocht om het fijnstof en de CO ₂ beter af te vangen door het plaatsen van meer groen. Mocht de rondweg om Waddinxveen doorgaan, moet dit zo maximaal mogelijk gebeuren. We variëren in de keuze voor boomsoorten. We willen de advieswaarden van de WHO behalen en doen daarom gericht metingen op regelmatige basis om de

maatregelen, zoals het verlagen van de maximumsnelheid of het afsluiten van routes.	voortgang te bewaken.
Er komen geen nieuwe woningen, scholen en verpleeghuizen binnen 300 meter van de snelweg. Andersom geldt dat ook!	Verkeer is een belangrijke veroorzaker van fijnstof. Bij alle verkeersmaatregelen wegen we de invloed op de lokale luchtkwaliteit zwaar mee. Fijnstof kent geen drempelwaarden: terugdringing levert dus altijd gezondheidswinst op. Ook als er al wordt voldaan aan de wettelijke normen.
We pakken overlast en luchtvervuiling door houtstook in kachels en haarden aan.	We leggen de nadruk op voorlichting over ander stookgedrag (brandstof en stooktijden), over soorten kachels en over de schade voor Carapatiënten.
Bij de verstrekking van vergunningen voor agrarische bedrijven stelt de gemeente hoge eisen aan de uitstoot van fijnstof en ammoniak.	We zien streng toe op het gebruik van aanwezige luchtwassers. Bio-industrie staan we niet toe.
De gemeente bestrijdt het onkruid op verhardingen en in het openbare groen op de meest milieuvriendelijke manier. We stimuleren inwoners en bedrijven, bijv. in de landbouw, onkruid milieuvriendelijke te bestrijden.	Onkruidbestrijding gebeurt met zo min mogelijk schadelijke chemicaliën. Zo beschermen we bijen en hommels en voorkomen schadelijke doorwerking van gifstoffen in de kringloop. De praktijk laat zien dat niet-chemische methoden betaalbaar en effectief zijn.
Waddinxveen gaat voor schoon water en verbetert de waterkwaliteit.	We verbeteren de waterkwaliteit in watergangen door het saneren van rioolwateroverstorten.
Regenwater wordt in Waddinxveen apart opgevangen. Afkoppeling van regenpijpen en vergroenen van tuinen wordt gestimuleerd	In de delen van de gemeente die een gemengd rioelstelsel hebben (hemelwater en afvalwater in één buis), wordt door afkoppeling het (schone) hemelwater buiten het rioel gehouden en direct naar het oppervlaktewater afgevoerd. De waterzuivering wordt daardoor ontlast.
De gemeente voorkomt bodemverontreiniging en saneert verontreinigde waterbodems.	Parkeerplaatsen krijgen straatkolken met olieafscheiding. In een aangepast bodembeleidsplan kan de kwaliteit van de bodem in de gemeente in kaart worden gebracht, onder andere d.m.v. een bodemfunctieklassenkaart.
We verwijderen alle asbestdaken op een veilige manier.	Het verwijderen is een handig moment om te kiezen voor een zonnedak. Die ontwikkeling ondersteunen we door voorlichting te geven over energieleningen (NEF) De verantwoordelijkheid ligt bij de eigenaar maar we verbeteren de mogelijkheden om asbest veilig af te voeren. Een versnelling van asbestsanering is nodig. Alle betrokken partijen (overheid, burgers en bedrijven) zijn gebaat bij een veilige aanpak. De risico's voor gezondheid en milieu bij een illegale aanpak zijn groot.
PvdA-GroenLinks wil geen schaliegaswinning in onze gemeente. Wij spreken ons uit als een 'Schaliegasvrije gemeente'.	Bij de winning van schaliegas wordt fracking toegepast, waarbij grote hoeveelheden chemicaliën in de bodem worden gebracht. Die komen vervolgens in het grondwater terecht. Ook dit staat haaks op het streven naar een fossielvrije energievoorziening in 2050.

b. Minder geluidsoverlast, lichthinder en zwerfafval

Wat we willen	Hoe we dat doen
In Waddinxveen gaan we geluidsoverlast door het	Beperking van geluidsoverlast van het verkeer door

verkeer tegen.	effectievere snelheidsbeperkingen en goede doorstroming. Maar ook door een verkeersstructuur die het autogebruik binnen het dorp ontmoedigt. Bij het inrichten van de verkeersstructuur wordt uitgegaan van 'omgekeerd ontwerpen'. Hierbij wordt eerst gekeken naar de OV- en fietsontsluiting en daarna pas naar het autoverkeer.
Geluidsoverlast door bedrijven wordt tegengegaan.	Door handhaving van regels (Wet milieubeheer), maar ook door overleg met betrokkenen.
Waddinxveen wijst meer vuurwerkvrije zones aan.	Voor de handhaafbaarheid van een dergelijke regeling worden met wijkplatforms passende oplossingen gezocht.
De nachten in Waddinxveen worden donkerder: we gaan lichthinder tegen en besparen energie. Er komt een Meldpunt Lichthinder.	Donkere nachten zijn goed voor het welzijn van mens en natuur. En ze leveren energiebesparing op. Daarom willen we het aantal lantaarnpalen reduceren, de openbare (LED)verlichting 's nachts sterker dimmen, de verlichting beter richten en gebruik maken van bewegingsgestuurde verlichting. Er komt een lichtplan dat veiligheid, energiebesparing en lichthinder in balans brengt.
Lichthinder door kassen dringen we terug door bestaande regels streng toe te passen en bij nieuwbouw of herbouw hogere eisen te stellen.	Overleg met betrokken ondernemers en omwonenden is hierbij vanzelfsprekend, maar we hanteren minimaal de wettelijke norm.
Waddinxveen gaat de strijd aan met zwerfafval. Samen met onze inwoners houden we de gemeente schoon. Wij stimuleren mensen om gevallen van afvaldumping te melden. Dit afval wordt direct verwijderd.	Zwerfvuil is een van de grootste ergernissen van inwoners. Een schone omgeving geeft mensen een gelukkig gevoel. De communicatie hierover pakken we veel effectiever op dan nu gebeurt: doelgroepgericht! PvdA-GroenLinks wil ook dat inwoners zich meer zelf verantwoordelijk voelen voor het schoonhouden van de gemeente. We sluiten contracten af met verenigingen en scholen om tegen een vergoeding eigen buurt vrij van (zwerf)afval te houden.
We zorgen voor voldoende gescheiden afvalcontainers en afvalbakken in de openbare ruimte, die op tijd worden geleegd.	Als we thuis steeds meer afval scheiden, waarom dan niet ook buitenshuis? Denk aan winkelcentra, markten en evenementen. Veel van dit afval wordt nu als restafval verbrand. Ook de inzameling van bedrijfsafval en straatafval vindt gescheiden plaats.

c. Afval = grondstof in een circulaire economie

Wat we willen	Hoe we dat doen
Uiterlijk in 2030 willen we energie- en klimaatneutraal zijn.	We kunnen dat niet alleen: samenwerking met andere gemeenten, overheden, burgers, instellingen en bedrijven is noodzakelijk. De regionale energiestrategie is leidend, maar niet heilig. Eigen initiatieven blijven belangrijk en geven een eigen lokale kleur aan het regionale beleid.
Als eerste stap naar een circulaire economie streeft Waddinxveen ernaar dat we de doelstellingen van het nieuw ingezette afvalbeleid van het gescheiden inzamelen van huishoudelijk afval eerder realiseren door gerichte, aanvullende acties.	Het programma Afval scheiden loont. Van Afval Naar Grondstof (VANG) krijgt een lokale vertaling. Uiteindelijk willen we natuurlijk naar 100%. We zorgen voor een betere wijkgerichte aanpak en een goede communicatie.
We hergebruiken afval van de gemeente,	Samenwerking met regiogemeenten, marktpartijen,

<p>maatschappelijke instellingen en bedrijven. Net als afval afkomstig uit eigen natuur en plassen.</p> <p>Verwerking van afval biedt kansen voor allerlei vormen van werkgelegenheid en innovatie. Als de afvalstromen niet een controleerbaar gesloten systeem kent, zal de meerwaarde moeten worden aangetoond.</p>	<p>kennisinstellingen, natuur- en plassenbeheerders en inwoners is nodig om de grondstoffenhuishouding in de regio optimaliseren we tot een cirkelregio. We organiseren verwerking van afval bij voorkeur zo lokaal mogelijk. We streven naar eenvoud, ook bij de afhandeling in het afvalbrengstation.</p> <p>Biomassastromen worden regionaal bewerkt tot compost, houtchips, biobrandstof en biologische kringloopproducten. Er worden controleerbare afspraken gemaakt die zorgen voor een gesloten cirkel (bijv. warmterotonde).</p>
<p>De gemeente koopt circulair in en ontwikkelt samen met marktpartijen criteria om de circulaire economie verder te ontwikkelen.</p>	<p>Bij aanbestedingsopdrachten is niet de aanschafprijs leidend, maar de kwaliteit en duurzaamheid. Dat is onze meetlat.</p>
<p>Waddinxveen stimuleert circulair en 'biobased' bouwen.</p> <p>Bij sloop van gebouwen winnen we zoveel mogelijk materialen terug (circulair slopen).</p>	<p>Nieuwe inbreilocaties worden circulair en energieneutraal opgezet, met zoveel mogelijk hergebruik van materialen. Nieuwe gebouwen krijgen een materialenpaspoort, om hergebruik van de materialen te vergemakkelijken bij het einde van de levensduur.</p>

2. Verkeer en vervoer

a. Voorrang voor de fiets

Wat we willen	Hoe we dat doen
<p>Onze gemeente stimuleert het gebruik van de fiets voor korte afstanden. Binnen Waddinxveen wordt het aantrekkelijker om de fiets te pakken.</p>	<p>De fiets moet het centrale vervoermiddel in woongebieden worden. Dat is nu, met uitzondering van de laagste en hoogste leeftijdsgroepen, niet altijd het geval.</p>
<p>PvdA-GroenLinks zorgt voor een goed fietsnetwerk. De openbare ruimte in Waddinxveen wordt in principe ingericht voor fietsers en voetgangers. Auto's zijn 'te gast'.</p>	<p>Dit gebeurt vooral in de woonwijken. Ontbrekende schakels worden beter benut (bijvoorbeeld Noordkade). Door de aanpassingen te combineren met al geplande onderhoudswerkzaamheden, beperken we de kosten.</p>
<p>Voetgangers en fietsers krijgen prioriteit bij de inrichting van verkeersstromen in en naar het centrum.</p> <p>Er worden doorgaande veilige (vrij liggende) fietsroutes aangelegd, met goede aansluiting op bus/treinstation.</p>	<p>Bijv. bij begin Staringlaan vanaf de Busken Huetlaan</p> <p>Door de aanpassingen te combineren met al geplande onderhoudswerkzaamheden, kunnen de kosten worden beperkt.</p>
<p>Er komt in overleg met de regiogemeenten een 'fietsnelwegennet' waarbij Waddinxveen aansluit vanuit naburige gemeenten of het buitengebied.</p>	<p>Bijvoorbeeld naar Gouda, Utrecht, Rotterdam, Den Haag, Alphen aan den Rijn. We werken hiermee samen in de regio.</p>
<p>Verkeerslichten worden overal fietsvriendelijk afgestemd, met secondetickers die de wachttijden aangeven.</p> <p>Verkeerslichten worden verwijderd waar ze de verkeersstromen juist onveilig maken.</p>	<p>Door de aanpassingen te combineren met al geplande onderhoudswerkzaamheden, kunnen we de kosten beperken.</p> <p>Bijvoorbeeld bij de Kanaalstraat # Stationsweg.</p>
<p>Er komt een meldpunt 'Ruim baan voor de fiets', waar inwoners suggesties kunnen doen voor verbetering van fietspaden en stallingmogelijkheden.</p>	<p>Een meldpunt kan worden ingezet voor het verwijderen van overbodige paaltjes op fietspaden (die veroorzaken veel ongelukken), voor het verbeteren van onoverzichtelijke (kruis)punten etc. Meldingen kunnen aanleiding zijn om samen met bewoners aan oplossingen te werken.</p>
<p>Bij het strooien in de winter krijgen de</p>	

hoofd fietsroutes net als de hoofdwegen prioriteit.	
---	--

b. Veilig te voet of op de fiets

Wat we willen	Hoe we dat doen
<p>Binnen de bebouwde kom wordt 30 km/u de norm en 50 km/u de uitzondering. Waar dat behulpzaam is, worden wegen (evt. optisch) versmald.</p> <p>De Brugweg/Zwarteweg wordt 30 km-zone. Bij de fietsoversteken in gebieden waar al autoluwheid is, krijgen fietsers voorrang. De oversteek bij de Brugweg wordt fietsveilig ingericht.</p> <p>De kwaliteit van de fietspaden is van minstens gelijkwaardig niveau als dat van de reguliere weg. Vrachtverkeer wordt zoveel mogelijk geweerd uit de dorpskom.</p>	<p>Bij herinrichting van 50km-straten kiezen we voor vrijliggende fietspaden, tussen de stoep en de geparkeerde auto's met een natuurlijke buffer.</p> <p>Door afscherming van zwaar verkeer kunnen dodehoekongevallen worden voorkomen.</p> <p>Bij maatregelen ter bescherming van fietsers en voetgangers kun je denken aan: verlichte oversteekvoorzieningen, fysieke scheidingen, etc.</p> <p>Voor noodzakelijk vrachtverkeer (bevoorrading winkels e.d.) worden specifieke tijden aangewezen waarvan gebruik kan worden gemaakt.</p>
Er komen veilige schoolroutes. Rondom scholen wordt het verkeer veiliger.	De gemeente maakt samen met elk scholencluster een plan voor het verbeteren van de verkeersveiligheid rond de school. Met verkeerstechnische maatregelen voor veilige schoolroutes en gedragsregels voor de ouders. Speciale aandacht gaat uit naar de locaties rond de Willem de Zwijgerlaan, Triangel, Kerkweg-Oost.
We promoten veilig fietsgebruik door scholieren en ouderen met e-bikes.	Denk aan fietsverlichtingsacties in de herfst, voorlichting over gebruik van mobieltjes op de fiets – beide belangrijke oorzaken van ongelukken bij middelbare scholieren.
Voor senioren in Waddinxveen maken we het verkeer veiliger. Er komen cursussen voor een veilige omgang met e-bikes en scootmobiel.	Maatregelen die het aantal ongevallen met oudere verkeersdeelnemers kunnen verlagen, zijn aanpassingen aan de infrastructuur, technische systemen in of aan het voertuig en educatie/voorlichting aan zowel de ouderen zelf als aan de overige verkeersdeelnemers.
In en rondom Waddinxveen worden de fietsroutes opnieuw getoetst aan fietsveiligheid	Door allerlei 'nieuwe' ontwikkelingen (e-bike, speedpedalecs, e-scooters) wordt de situatie op fietspaden onveilig. Een inventarisatie kan helpen om inzicht te krijgen waar aanpassingen evt. nodig zijn.
We streven naar het plaatsen van ov-fietskluizen op de Waddinxveense stations.	In steden is de ov-fiets een groot succes. Waddinxveen is een langgerekte gemeente. Het plaatsen van fietskluizen kan helpen om het mobiliteitsprobleem in de regio te verkleinen.

d. Aantrekkelijk (openbaar) vervoer

Wat we willen	Hoe we dat doen
De randweg rondom Waddinxveen wordt niet aangelegd.	De uitwerking van de plannen zijn dermate grootschalig dat de toevoer van extra verkeer zeer voor de hand ligt. Er ontstaat een 'binnendoortje' van A12 naar N11. Het probleem in de regio wordt erdoor vergroot terwijl de druk op het wegennetwerk er niet wezenlijk door verandert. Er zijn andere alternatieven, bijvoorbeeld per fiets of ov.
We bevorderen het gebruik en de toegankelijkheid van het openbaar vervoer.	Met name voor gehandicapten en ouderen. Mensen voor wie het openbaar vervoer een obstakel is, blijven we een

	vorm van Collectief Vraagafhankelijk Vervoer aanbieden.
Stads- en streekbussen gaan rijden op elektriciteit of waterstof. In 2025 moeten alle bussen emissieloos zijn. De gemeente maakt zich daar sterk voor binnen de regio.	Eisen aan het openbaar vervoer kunnen worden gesteld door de concessiehouder bij de nieuwe aanbesteding. Regiogemeenten moeten samen de wensen bij de ov-autoriteit kenbaar maken.
De gemeente moet zich meer dan nu verantwoordelijk voelen voor het OV in Waddinxveen en kent de mening van de inwoners. Bij problemen dringt de gemeente aan op oplossingen. Extra wegeaanleg wordt tot een minimum beperkt.	Jaarlijks peilt de gemeente de mening van reizigers. De reacties worden gebruikt om bij de provincie en het busbedrijf aan te dringen op verbeteringen in de dienstregeling, bijvoorbeeld betere aansluitingen op ander ov.
Waddinxveen gaat op zoek naar andere vormen van ov dan de traditionele bus. Zoals kleinere elektrische busjes, trams of een watertaxi en (bus)pendeldiensten naar de grote steden.	Gedacht wordt aan (kleinschalig) busvervoer naar bedrijventerreinen, waarin de gemeente een ondersteunende rol vervult of personenvervoer over de Gouwe en het onderzoeken van mogelijkheden voor pendeldiensten
Nieuwe wijken krijgen z.s.m. een hoogwaardige ov-ontsluiting. De kosten daarvan worden onderdeel van de planexploitatie.	De grondexploitatie wordt weliswaar extra belast door deze maatregel, maar daar staat tegenover dat de wijk aantrekkelijker wordt voor mensen die deels afhankelijk zijn van het ov.
Wij kiezen voor verdichting van bebouwing rond knooppunten van openbaar vervoer.	De keuze voor groen is een kwalitatieve, niet een kwantitatieve. Groene 'parken' (Weegje, Petteplas e.o., vml. Sportpark WSE en Gouwebos) worden met elkaar verbonden door groene linten
We maken ons sterk voor een betere aansluiting van verschillende soorten ov met haltes langs bestaande spoorlijn door het dorp.	Aansluiting tussen bus en trein is nu erg matig en moet worden versterkt.
Wij zetten ons in voor openbaar vervoer op afroep, waardoor we beter bereikbaar zijn. Bijvoorbeeld vanuit Reeuwijk-Dorp, Moerkapelle, Zevenhuizen.	Liever meer (kleine) bussen op afroep dan lege bussen op vaste tijden. Reizigers kunnen langs de gehele route, voor zover de bus daar veilig kan stoppen, instappen door hun hand op te steken.
De gemeente zet zich in voor extra trein- of spoorcapaciteit in de regio om verder dichtslibbing van het wegennetwerk te voorkomen.	Bijvoorbeeld verdubbeling capaciteit spoor Gouda – Alphen – Leiden met aansluiting op het regionet Zoetermeer.

e. De auto als het moet

Wat we willen	Hoe we dat doen
Grote 'mobiliteitsveroorzakers' zoals kantoren en bedrijven worden alleen nog rondom het station gebouwd en bij voorkeur gecheckt op volledige benutting.	Dit betekent dat er prioriteit wordt gegeven aan een goede bezetting van het Coenecooperrein, i.p.v. te investeren in de A12-Corridor. Er komen goede busverbindingen naar Doelwijk en Bedrijvenpark A12.
Wij stimuleren het gebruik van milieuvriendelijke auto's.	Waddinxveen beschikt daarom over vier jaar over een dekkend netwerk van elektrische auto-oplaadpunten. De daar gebruikte elektriciteit is uiteraard zoveel mogelijk opgewekt met zon- of windenergie.
We promoten gebruik van (elektrische) deelauto's en carpoolen. Deelauto's of initiatieven als Greenwheels zorgen voor een beter benutten van het wegennetwerk.	In overleg met bedrijven ende NS zoeken we de samenwerking om het autogebruik te beteugelen.

Het gehele gemeentelijke wagenpark (vuilniswagens, milieubeheer, veegwagens, etc.) gaat over op elektrisch rijden.	Voor zover dat nog niet is gebeurd, worden de laatste stappen gezet om het elektrisch rijden met het gemeentelijk wagenpark te voltooien.
--	---

f. Schoon vrachtvervoer en slimme bevoorrading

Wat we willen	Hoe we dat doen
De gemeente stimuleert bedrijven om een meer milieuvriendelijke manier van bevoorrading voor winkels te bedenken en faciliteert zo nodig om een goede oplossing mogelijk te maken.	Er wordt gewerkt met tijden waarop vrachtwagens de winkelstraten in mogen rijden om te bevoorraden. De gemeente heeft geen directe bevoegdheid. Beïnvloeding is mogelijk door het maken van afspraken met regio-gemeenten en het logistieke bedrijfsleven (TLN en EVO).
Waddinxveen werkt actief mee aan een verschuiving van wegvervoer naar vervoer per water en spoor.	Bij elke discussie over meer wegen worden eerst de alternatieve mogelijkheden over spoor/water gecheckt. Niet alleen op korte termijn, maar vooral op lange termijn.
Het vliegtuig is de meest vervuilende vorm van transport. Wij verspillen geen overheidsgeld aan een regionale luchthaven.	De geplande uitbreiding van Rotterdam The Hague Airport verdient onze steun niet. Uitbreiding dient slechts een economisch doel voor een zeer beperkte doelgroep en legt een groot beslag op het milieu.

3. Natuur en groen

a. Groen in de gemeente

Wat we willen	Hoe we dat doen
PvdA-GroenLinks wil een groene wijk voor iedereen! Wijken met 'veel steen' krijgen meer groen door acties als Steenbreek te stimuleren en meer ruimte te bieden aan een goede wateropvang.	Wijken worden nog meer verbonden door groene linten met een natuurlijke beplanting. Het vervangen van riolering en bestrating vormt een goede aanleiding om ook de straat te vergroenen met een diversiteit aan bomen in grote plantvakken.
Bestaand groen blijft groen. De groene parels blijven behouden en we zorgen er goed voor. Beeldbepalende, monumentale bomen en struiken blijven staan.	Uitbreiding van Petteplas naar het braakliggende terrein aan de overzijde, voormalig WSE-terrein, inbreilocaties die niet 'rendabel' blijken te zijn. We kappen alleen bij gevaarlijke situaties (ziekte, wortelopdruk waarvoor geen oplossing mogelijk is) of als andere bomen in de verdrukking komen.
Buurtbewoners die hun straat of buurt willen vergroenen, krijgen onze hulp.	De gemeente draagt dat actief uit en faciliteert. Denk aan zelfbeheercontracten, groenonderhoud in medebeheer en eigen kleinschalige vergroeningsactiviteiten zoals geveltuinen en buurtmoestuinen.
Wij stimuleren groenaanleg op eigen grond door burgers, o.a. door meer informatie over de voordelen ervan.	De gemeente biedt gratis bomen aan in de herfst of stimuleert een groene gevel. Ze maakt afspraken met de waterschappen om aanleggen van 'privé-waterbuffers' (financieel) te belonen in het verlagen van heffingen.
Om dieren in de natuur de ruimte te geven, laten we groene gebieden zoveel mogelijk op elkaar aansluiten. De biodiversiteit neemt sterk af. Daarin willen we regionaal verbeteringen aanbrengen.	Binnen groengebieden wordt gestreefd naar zoveel mogelijk natuurlijke biodiversiteit. De gemeente werkt samen met buurgemeenten, regio en provincie voor het maken van natuurplannen, verbindingszones en het verwerven van de daarvoor benodigde middelen. Dit betekent dat het Bentwoud wordt verbonden met het Gouwebos.

Bij het beheer van het gemeentelijke groen staan biodiversiteit, bescherming van dieren en hun leefgebieden voorop. Waddinxveen ontwikkelt een eigen Gedragscode Flora en Fauna.	Er wordt een maai- en kapverbod ingesteld tussen 15 maart en 15 juli om broedende vogels en andere dieren met jong hun rust te geven. Zowel in die periode als daarbuiten gelden de bepalingen van de Wet natuurbescherming.
We maken groene gebieden beter toegankelijk.	Door de aanleg van (fiets)paden, kanoroutes, beter openbaar vervoer en kleinschalige recreatie in de regio wordt natuur bereikbaar, vooral zonder daarbij gebruik te maken van auto's.

b. Schoon en veilig water

Wat we willen	Hoe we dat doen
Om wateroverlast te beperken, komt er meer ruimte voor water. Ook al hebben we er nu (nog) geen last van, de ontwikkelingen gaan erg snel en dwingen ons om actie te ondernemen.	We realiseren alternatieve, tijdelijke waterbergingslocaties (parkeergarages, sportvelden, vijvers in parken, wadi's in bermen) om de wateroverlast bij extreem hevige regenbuien te kanaliseren.
Waddinxveen betreft bewoners actief bij het klimaatbestendig maken van de gemeente. Regenwater wordt waar mogelijk niet via het riool afgevoerd, maar vastgehouden in de bodem of afgevoerd naar vijvers, waterpleinen of kanalen.	Woningen, gebouwen en terreinen moeten zoveel mogelijk water opvangen, bufferen en infiltreren op hun eigen gebied en zo min mogelijk lozen in het riool, op straat, in de sloot of omliggende terreinen. Infiltratie voor nieuwbouw kan verplicht worden gesteld. Bijv. het afkoppelen van regenpijpen, toepassing van ondergrondse waterkratten en regentonnen of door het aanleggen van 'wadi's' in bermen en het vergroenen van versteende gebieden
Bij vernieuwing van de riolering wordt het hemelwater apart van het afvalwater ingezameld (voor zover dat nog niet al is gedaan).	Een verbeterd gescheiden stelsel voorkomt overbelasting van het rioolstelsel. De gemeente kan in samenwerking met het waterschap een investeringsplan maken om het rioolbeheer klimaatbestendig en kosteneffectief te maken.
De gemeente vergroot de bereidheid van inwoners om bewust met water om te gaan.	Bijv. door het starten een regentonnenactie.
Om water te besparen stimuleert Waddinxveen het gebruik van hemelwater.	De gemeente kan ook adviezen voor waterbesparing geven in het kader van een duurzaam bouwadvies.

c. Een gezonde en aantrekkelijke woonomgeving

Wat we willen	Hoe we dat doen
PvdA-GroenLinks beschermt de natuur in en om Waddinxveen. Bouwen doen we zoveel mogelijk binnen bestaand stedelijk gebied.	Door te kiezen voor de 'compacte stad' met veel groen, wordt de ruimte in het stedelijk gebied optimaal benut en spaar je het groene buitengebied. We bouwen zo veel mogelijk tussen de bestaande bebouwing en/of bij knooppunten van openbaar vervoer.
De groene recreatiegebieden rond het dorp worden en blijven goed bereikbaar.	Bijvoorbeeld bij het streven naar uitbreiding van het Bentwoud.
PvdA-GroenLinks wil de bebouwde kom en het buitengebied beter met elkaar verbinden door het aanleggen van mooie wandel-, fiets- en vaarroutes.	We willen meer recreatiemogelijkheden in de directe omgeving zodat mensen niet eerst een lange reis hoeven maken naar een natuurgebied. Door natuurgebieden toegankelijker te maken, zorgen we voor meer draagvlak voor natuurbehoud en recreatie.
De gemeente verbetert de levenskwaliteit van achtergebleven buurten en wijken door de openbare ruimte daar te 'vergroenen' en te 'verblauwen'.	Groen draagt bij aan een veiliger gevoel en een prettigere woonomgeving. Bovendien zorgt het voor meer sociale contacten in de wijk, bijvoorbeeld bij adoptiegroen. Vooral de bomenwijk mag zijn naam meer eer aandoen. Dat zou kunnen als we tegelijkertijd meer voorrang geven aan de fietsers en voetgangers in de wijk.

Wij gaan leegstand actief aanpakken: zo hoeft er niet te veel nieuws te worden gebouwd en kan groen behouden blijven. Leegstaande gebouwen worden omgebouwd tot betaalbare huurwoningen.	Gebruik van leegstaande panden kan helpen om groen in en om de gemeente te behouden. We streven naar concentratie van bedrijven op het Coenecoopsterrein met nieuwe kantoren. De Noordkade is een gebied dat zorgt voor veel extra vrachtverkeer. We maken daar om die reden actief een begin met het werken aan verplaatsing van bedrijven. Bestaande kantoren en bedrijfspanden die niet meer geschikt zijn bouwen we om tot woningen.
Langs vijvers, vaarten en kanalen leggen we in overleg met de waterschappen waar dat effectief is natuurvriendelijke oevers aan.	Natuurvriendelijke oevers zijn goedkoper in onderhoud en leveren een bijdrage aan de waterkwaliteit. Ze zien er bovendien fraaier en kleurrijker uit.
De gemeente beheert parken, bermen en oevers ecologisch, zodat wilde bloemen optimaal voedsel voor bijen kunnen zijn. We leggen nestvoorzieningen aan, zoals nestkastjes voor vogels.	Beplanting wordt zoveel mogelijk met inheemse soorten uitgevoerd, omdat daar inheemse insecten en vogels op afkomen.
We vangen meer regenwater op bij gemeentelijke gebouwen.	Er komen groene daken op gemeentelijke gebouwen en de gemeente bevordert de aanleg ook bij andere organisaties en particulieren. Groene daken leveren bovendien een bijdrage aan energiebesparing, hittebeperking en het vasthouden van warmte.
We promoten gezamenlijke moestuinen, bijvoorbeeld op het oude WSE-terrein, ook bij scholen.	De 'stadstuintjes' worden in ere hersteld op het vnl. WSE-terrein en op tijdelijke basis daar waar braakliggende grond onbenut blijft. Basisscholen kunnen moestuinen gebruiken om kinderen iets te leren over de natuur en de voedselproductie.
Er komt meer aandacht voor natuureducatie voor kinderen.	Bijvoorbeeld via het regionale NME-steunpunt, de kinderboerderij of natuurorganisaties als Natuurmonumenten en IVN.
Bedrijventerreinen worden in samenwerking met bedrijven natuurvriendelijker ingericht. Het bestaande ondernemersfonds wordt ook ongezet om innovaties te bevorderen.	In combinatie met het ondernemersfonds. Ook hier is immers sprake van innovatief ondernemerschap.
Waddinxveen bevordert duurzame innovatie op het platteland, zoals biologische landbouw, energieleverende 'lichtloze' kassen en regionale afzetcoöperaties.	We maken het mogelijk voor boeren om hun inkomen te verdienen met de bescherming en ontwikkeling van natuur, recreatie, dienstverlening en de opwekking van duurzame energie.
De gemeente spreekt zich uit tegen elke vorm van bio-industrie en voorkomt dat er onnodig dierenleed wordt veroorzaakt.	Nieuwe agrarische bedrijven voldoen aan hoge eisen van natuur- en diervriendelijkheid. Datzelfde geldt voor de lichtuitstoot van kassen, die tot een minimum wordt beperkt.
Wij blijven kiezen voor natuurlijk groenbeheer: onkruidbestrijding voeren we op een duurzame wijze uit.	Bijvoorbeeld met natuurlijke bestrijdingsmiddelen of met schapen die de bermen te begrazen.

4. Klimaat en energie

a. Duurzaam wonen en bouwen: energieneutrale wijken

Wat we willen	Hoe we dat doen
Waddinxveen is in 2030 klimaatneutraal of energieneutraal. Wij willen een ambitieuzer 'klimaatbeleid'. Volgens de Klimaatverklaring van het Klimaatverbond Nederland moet de eigen organisatie van gemeenten al vóór 2030 klimaatneutraal zijn.	Het is van belang dat de afspraken van het VN-klimaatakkoord van Parijs en de Nationale Klimaatop lokaal vertaald worden. Het gaat om het vastleggen van klimaatdoelen, het opstellen van een uitvoeringsprogramma en het monitoren van de voortgang. Actieve betrokkenheid van bewoners, bedrijven en instellingen is nodig.
De gemeente maakt alle nieuwbouw energieneutraal door goede isolatie, groene	Eind 2020 wordt 'bijna energieneutraal bouwen' verplicht. Dat ligt vast in Europees en Nederlands overheidsbeleid.

daken, zonnepanelen en warmtepompen.	
Voor elke wijk stellen we een plan op voor energiebesparing en overschakeling op duurzame warmte. Noodzakelijke vervangings- en vernieuwingsoperaties nemen we daarin mee. Gasleidingen worden aan het eind van hun levensduur niet vervangen.	De gemeente coördineert de overgang naar een schone energievoorziening, in samenwerking met de netbeheerder, woningcorporaties en energiecoöperaties. Waddinxveen maakt een klimaatkaart, vrij te gebruiken door inwoners en bedrijven. Mogelijkheden van warmte-/koudeopslag in de ondergrond brengen we in beeld.
Wij helpen particuliere huiseigenaren met het verduurzamen van hun woning.	Het ondersteunen en 'ontzorgen' van woningeigenaren kan op verschillende manieren, bijvoorbeeld via digitale informatie bij het energieloket, het inzetten van besparingsambassadeurs, wijkavonden. De gemeente geeft noodzakelijke vergunningen voor besparingsmaatregelen snel en zonder obstakels af. Daarnaast zetten we in op een collectieve aanpak: isoleren met de hele straat en zonnepanelen op alle daken. Particuliere eigenaren kunnen daarbij meeliften met renovaties van de woningcorporatie in de buurt.
De gemeente gaat een partnerschap aan met lokale energiecoöperaties om energiebesparing en duurzame energieopwekking te bevorderen. Als een bedrijf met plannen komt voor duurzame energie, zorgt de gemeente voor koppeling met de bewoners in een energiecoöperatie of stimuleren we de oprichting van een coöperatie.	Lokale energiecorporaties kunnen veel bijdragen aan energiebesparing. Juist als inwoners zelf de verantwoordelijkheid dragen, zullen zij zuinig omgaan met energie. De samenwerking kan verschillende vormen aannemen, zoals het beschikbaar stellen van gemeentelijke daken, een duurzaamheidslening, informatie over energiecoöperatie in het welkomstpakket voor nieuwe inwoners, het afnemen van lokale energie en de 'bemensing' van het energieloket.
Bij het plannen van nieuwe wijken en gebouwen houdt de gemeente rekening met de optimale benutting van de zonnestand.	Door gebouwen slim te plaatsen, wordt het veel gemakkelijker om zuinig te bouwen en om zonne-energie op te wekken. Het wooncomfort kan tegelijkertijd omhoog: (tuin/balkon op zuiden).

b. Energiezuinige bedrijven

Wat we willen	Hoe we dat doen
Het ondernemingsfonds wordt omgebouwd tot een innovatiefonds. We faciliteren daarin bedrijven die nieuwe technieken voor o.a. zonne-energie en zuinige verlichting willen uittesten.	Als lokale bedrijven nieuwe technieken willen uittesten, kan de gemeente daarvoor haar gebouwen beschikbaar stellen en via het ondernemersfonds financieel bijdragen.
We bevorderen eigen initiatieven op het gebied van energiebesparing. Ondernemers die energie willen besparen, ondersteunen we met kennis en bij de vergunningverlening.	Ook zonder geld kunnen we een duwtje in de rug geven. We steunen waar mogelijk met informatie en door mee te denken.
De gemeente gaat samen met winkeliers inzetten op besparing: deuren dicht, ledverlichting toepassen en terrasverwarming ter discussie stellen.	Onnodig geopende deuren en slechte koelinstallaties zijn grote energievreters in winkels. De grootste verbruikspost in winkels is echter vaak de verlichting.

c. Duurzame maatregelen vanuit de gemeente

Wat we willen	Hoe we dat doen
Er komen zonnepanelen op alle gemeentelijke	In 2014 is het 'Besluit energieprestatie gebouwen' van

gebouwen, die we bovendien zo snel mogelijk zeer energiezuinig maken. Dit geldt niet alleen voor kantoren, maar ook voor scholen en sportvoorzieningen. Nieuwe accommodaties van de gemeente bouwen we energieneutraal en zonder aardgas. We gebruiken duurzame energie, uitsluitend groene elektriciteit van Nederlandse bodem.	kracht geworden. Daarin staat dat de eigenaar van een gebouw dat in gebruik is door een overheidsinstelling, veelvuldig door publiek wordt bezocht en een gebruiksoppervlakte heeft van meer dan 500 m ² , een geldig energielabel moet hebben. In 2015 is deze ondergrens verlaagd naar 250 m ² . Bij transacties (verkoop of verhuur) is het overhandigen van het energielabel sowieso verplicht.
Bij het klimaatbeleid werkt de gemeente nauw samen met de regiogemeenten. Dat is effectiever én goedkoper.	Waddinxveen wordt met de regio lid van de Vereniging Klimaatverbond Nederland, want we hoeven niet zelf het wiel opnieuw uit te vinden. We willen resultaat boeken.
De openbare verlichting wordt volledig vervangen door Ledverlichting. Hoe sneller, hoe beter en afhankelijk van de kosten/batenanalyse.	De financiële besparing is een combinatie van besparing op elektriciteitslasten en onderhoudswerkzaamheden.
Waddinxveen ondersteunt initiatieven van bewoners of energiecoöperaties voor het oprichten van windturbines.	De gemeente faciliteert en stuurt eventueel bij wat betreft het betrekken van de omgeving en het afstemmen met aangrenzende gemeenten.

d. Handhaving energieregels

Wat we willen	Hoe we dat doen
Bedrijven en instellingen houden zich aan de verplichting om investeringen in energiebesparing uit te voeren als die in vijf jaar terug te verdienen zijn.	Alleen door voldoende personeel beschikbaar te stellen aan de ODMH kan de gemeente bedrijven motiveren en uiteindelijk dwingen om de maatregelen te nemen. We combineren de Energie-efficiency Richtlijn (EED), met een pakket aan ondersteunend instrumentarium zoals subsidie op scans, een energiefonds, hulp bij zonne-energie, etc.
De gemeente maakt een plan om de energieprestatie van gebouwen bij oplevering consequent te controleren. Als beloftes niet worden waargemaakt, volgen er sancties.	Streng zijn bij de oplevering. Dit moet wel van tevoren bij de bouwpartijen duidelijk worden gemaakt zijn om lastige discussies te voorkomen.

e. Dierenwelzijn

Wat we willen	Hoe we dat doen
Waddinxveen gaat via haar gemeenteloket adviseren over dierenwelzijn en natuur. Hier kunnen grondbezitters terecht met vragen over natuurbescherming, landschapsbeheer en dierenwelzijn.	De gemeente werkt samen met buurgemeenten, regio en provincie voor het uitwisselen van kennis en het maken van beleid. De gemeente stelt duidelijke grenzen aan de maat van agrarische bedrijven, stimuleert agrarisch natuurbeheer en biologische landbouw, en maakt prestatieafspraken met agrariërs over het terugdringen van bestrijdingsmiddelen.
Waddinxveen stimuleert het chippen van honden en katten. In het rampenplan houden we rekening met maatregelen voor de opvang van dieren.	In samenwerking met de lokale dierenartsen organiseert de gemeente jaarlijks een chipactie, bijvoorbeeld op Dierendag.
De gemeente verbetert de mogelijkheden voor nestplekken en broedgelegenheid voor vogels in de stedelijke woonomgeving.	Waddinxveen stimuleert de aanleg van dichte hagen, nestkasten, zwaluwtorens, toepassing van vogelvides onder daken met voorlichting en afspraken met lokale en regionale organisaties.
We zetten ons in voor bijen, hommels, vlinders en andere insecten door de biodiversiteit te stimuleren.	Bij aanplant houden we rekening met planten waar bijen en vlinders op af komen.

De gemeente beperkt en ontmoedigt het gebruik van gewas- en insectenbestrijdingsmiddelen.	De soortenrijkdom van flora verbetert door selectief te maaien. Het terugdringen van het gebruik van insecticiden is van belang voor herstel van de bijenstand. Dat laatste is ook nodig om bestuiving van veel economische gewassen te garanderen.
PvdA-GroenLinks is voorstander van biologische landbouw en wil een einde maken aan de bio-industrie.	Megastallen zijn slecht voor het welzijn van dieren, voor de kwaliteit van het milieu en voor de concurrentiepositie van kleinschaliger boeren.
In veenweidegebieden gaat het waterpeil omhoog om de oxidatie van het veen te stoppen.	We helpen boeren over te stappen op duurzame natte landbouw.
Beheersjacht is alleen onder strenge voorwaarden toegestaan: bij ernstige schade of bedreiging van de volksgezondheid of veiligheid.	Voor dieren die overlast veroorzaken, moeten we een diervriendelijke duurzame oplossing zoeken. De schade moet door de gemeente worden vergoed.
Dierenwelzijn wordt onder de aandacht gebracht van de kinderen.	We maken afspraken met scholen over bezoeken aan Dierendal en educatie over dierenwelzijn. Dierendal is een gemeentelijke faciliteit die voldoende subsidie verdient.
Hondenbelasting schaffen we af.	De opbrengsten van de belasting zijn niet gerelateerd aan het doel.

C. De open gemeente: goed geïnformeerd zijn

PvdA-GroenLinks heeft vertrouwen in mensen. Wij geloven dat ieder mens zelf iets van zijn of haar leven wil maken en zelf wil bijdragen aan de eigen omgeving.

Daarom geven wij ruimte aan betrokken burgers die hun omgeving groener, mooier of schoner willen maken. Daarom geven wij vertrouwen aan docenten, verpleegkundigen en andere professionals die mensen helpen. En daarom geven wij ruimte aan de wensen en mogelijkheden van mensen zelf, in plaats van de regels en structuren van organisaties blindelings te volgen.

Dat vraagt iets van onze communicatie, die nog veel te gecompliceerd is. Als inwoner van Waddinxveen moet je niet ontmoedigd worden om de juiste informatie te vinden, maar gestimuleerd om je eigen weg naar de juiste informatie te vinden.

Daarom willen wij mensen, ook jongeren intensiever betrekken bij de voorbereiding van besluiten die de gemeenteraad neemt. Wij willen horen hoe zij erover denken; met elkaar in gesprek, ook al zijn we het niet altijd met elkaar eens. Dat bepaalt onze kaders voor besluitvorming, naast de al bestaande juridische en bestuurlijke kaders.

1. De gemeente en haar inwoners

a. Samenwerken met bewoners van het dorp/dorp

Wat we willen	Hoe we dat doen
Inwoners van Waddinxveen kunnen in een vroeg stadium al meepraten over belangrijke beslissingen en hebben daadwerkelijk invloed: beginspraak.	Inwoners worden in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken bij grote en kleine veranderingen in hun woonomgeving en altijd op de hoogte gesteld van nieuwe ontwikkelingen, online en via huis-aan-huis-kranten. Van het jaarlijkse groenonderhoud in hun buurt tot de verplaatsing van een jongerenhangplek.

<p>De gemeente ontwikkelt nieuwe ideeën samen met burgers. Meepraten en invloed uitoefenen begint in de wijken.</p> <p>We experimenteren met verschillende manieren van inspraak, om uiteindelijk zoveel mogelijk mensen mee te kunnen laten doen. Vooraf denken we goed na op welke wijze we dit integreren in de besluitvorming.</p>	<p>PvdA-GroenLinks loopt voorop in het willen samenwerken met inwoners. Met als belangrijk punt dat er per jaar honderd inwoners direct worden gevraagd om mee te denken over het uitvoeren van beleid in ons dorp als de gemeenteraad 'aan zet is'.</p> <p>We hebben de mogelijkheid om te kiezen per thema, op wijkniveau of voor hele gemeente. Het voorbeeld van de toekomstvisie laat zien dat een dergelijk proces vooraf beter moet zijn doordacht als het gaat om besluitvorming.</p>
<p>Met het 'burgerinitiatief' krijgen de inwoners van Waddinxveen de mogelijkheid om punten op de agenda van de gemeenteraad te zetten.</p>	<p>Hoe klein of groot de onderwerpen ook zijn, als er in een dorp, buurt, wijk of hele stad behoefte is dat de gemeente zich over een thema uitsprekt, moeten inwoners de kans krijgen dit bij de raad op de agenda te zetten.</p>
<p>Burgers krijgen het recht om een alternatieve aanpak voor te stellen voor publieke doelen in hun omgeving.</p>	<p>Vaak kunnen inwoners een buurthuis of gemeenteplantsoen beter onderhouden als zij dit samen doen. Bewoners krijgen het recht om deze voorstellen te doen en krijgen de garantie dat ze worden besproken in de gemeenteraad.</p>
<p>De gemeente ondersteunt haar inwoners bij eigen initiatieven en doet dat waar nodig ook proactief. Zo voorkomen we een tweedeling tussen proactieve wijken en reactieve wijken.</p>	<p>PvdA-GroenLinks loopt voorop in het samenwerken met burgers, maar we realiseren ons dat niet iedereen van de geboden ruimte gebruik kan of zal maken. We zijn alert op ongelijkheid en ongelijke kansen en benaderen daarom groepen en wijken doelgericht.</p>
<p>De gemeente overlegt regelmatig met belangrijke organisaties in Waddinxveen om te weten wat er speelt.</p>	<p>PvdA-GroenLinks wil dat de gemeente regelmatig en op tijd overlegt met welzijnsinstellingen, woningcorporaties en ondernemersverenigingen. Zo zijn mensen altijd betrokken bij beslissingen die over hen gaan en wordt de gemeente meteen geïnformeerd over wat er speelt en waar ze op moet reageren.</p>
<p>De gemeente komt ook 'buiten': de medewerkers weten wat er leeft in Waddinxveen.</p>	<p>De gemeentelijke organisatie weet wat er speelt en gaat daarom vaker 'de straat op' om problemen te signaleren en oplossingen met inwoners te bespreken.</p>
<p>Vrijwilligerswerk wordt goed ondersteund.</p>	<p>Het is cruciaal dat vrijwilligers ook een plek hebben waar ze terecht kunnen voor hulp en vragen.</p>

b. Goede dienstverlening

Wat we willen	Hoe we dat doen
<p>Medewerkers aan het loket zijn klantvriendelijk, denken mee en kennen hun inwoners. Werken met nummers bij een balie hebben wij niet nodig.</p>	<p>Daarom willen we investeren in de professionaliteit en scholing van medewerkers. De dienstverlening, de organisatie en de structuur passen bij de veranderende (interculturele) bevolking.</p>
<p>We vragen onze inwoners tips voor een betere dienstverlening.</p>	<p>De tevredenheid over de dienstverlening van de gemeente wordt regelmatig gemeten en verbeteringen worden snel doorgevoerd.</p>
<p>Iedereen heeft gemakkelijk toegang tot gemeentelijke informatie. De informatie wordt vraaggericht en makkelijk vindbaar aangeboden.</p>	<p>De gemeentelijke website is toegankelijk voor iedereen - ook voor mensen met een beperking. De informatie op de website is makkelijk te vinden; dit wordt regelmatig getest door een inwonerspanel.</p> <p>Ook 'papierene' informatie is gemakkelijk te verkrijgen in het gemeentehuis, wijkposten en via lokale media.</p>

Mensen die behoefte hebben aan rechtstreeks contact en/of niet om kunnen gaan met de digitale dienstverlening, blijven we natuurlijk helpen aan het loket.	Vanuit huis kan men zaken vaak net zo gemakkelijk regelen als via het gemeentehuis. PvdA-GroenLinks vindt digitalisering een goede ontwikkeling, maar vindt niet dat inwoners tussen wal en schip moeten raken. Persoonlijke afhandeling van zaken blijft net zo belangrijk.
De dienstverlening aan ondernemers komt op een hoger plan.	Bijvoorbeeld door een apart e-Bedrijvenloket. Daar is ook veel informatie vanuit de gemeente te krijgen over bijvoorbeeld Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) en duurzaamheid.

c. Een transparant en integer bestuur

Wat we willen	Hoe we dat doen
Het gemeentebestuur informeert de bewoners over wat er wel en niet is bereikt en wat dat heeft gekost.	De gemeente gaat zich in de verantwoording van het beleid meer richten op de inwoners. Zij hebben recht om te weten of gemeenschapsgeld goed wordt besteed in eenvoudige taal en via 'infographics'.
De rekenkamer heeft een actieve rol en wordt serieus genomen.	Een rekenkamer is er om de doelmatigheid en doeltreffendheid van de investeringen van de gemeente te controleren. Daarmee kan duidelijk worden of de gemeentelijke middelen efficiënt zijn ingezet om de juiste doelen te bereiken.
Er komt een openbaar subsidieregister zodat iedereen kan zien wie subsidie van de gemeente ontvangt.	Wie krijgt subsidie en waarvoor? Via een openbaar register willen we transparant maken hoe we met gemeentegeld omgaan. Hierbij worden ook 'verborgen subsidies' vermeld, zoals onderhoudswerkzaamheden voor sportclubs.
Het vertrouwen in de democratie gaat de gemeente aan het hart. Raad, college en ambtelijke organisatie laten zien dat ze integer handelen.	Het publieke belang hoort voorop te staan. Transparantie en integriteit horen bij elkaar. Elke politicus moet integer zijn, we houden elkaar scherp.
Waddinxveen stelt de gegevens die zij verzamelt beschikbaar als open data, die niet te herleiden zijn tot personen. We respecteren altijd de privacywetgeving.	De burger doet steeds meer online. De Overheid heeft daardoor steeds meer nuttige data (open data). Gemeenten kunnen via websites transparanter worden en burgers beter laten participeren, ook op politiek gebied.

d. De gemeentelijke organisatie

Wat we willen	Hoe we dat doen
De gemeente levert kwaliteit. Het liefst met ambtenaren met een vast contract. Waar dat effectiever is met behulp van externe adviseurs. Maar wij zijn tegen draaideurconstructies.	De gemeente verricht in principe de kern van haar taken met eigen ambtenaren. Voor sommigen taken is specifieke expertise nodig. Het inhuren van een externe adviseur is dan verstandiger. PvdA-GroenLinks is tegen 'papierene' besparingen, waarbij ambtenaren worden ontslagen en vervolgens tijdelijke externe krachten worden ingehuurd voor hetzelfde werk.
Als de gemeente taken uitbesteedt, zoals de thuiszorg, let ze in de eerste plaats op kwaliteit en niet alleen op kosten. Ook zaken als duurzaamheid, fair trade en een goede omgang met personeel (vaste contracten) zijn vaste ijkpunten in de beslissing.	We toetsen aanbestedingen op fair trade, kwaliteit en duurzaamheid, ook van personeel. In de zorg willen we dat een cliënt maar met één of een paar vaste hulpen te maken krijgt en dat de werkgever goed personeelsbeleid bevordert. Wie inzet op de laagste prijs, creëert een prijzenoorlog die ten koste zal gaan van cliënten.

In het belang van de inwoners zorgt de gemeente voor tevreden en betrokken ambtenaren.	Er is een jaarlijks tevredenheidsonderzoek onder de medewerkers van de gemeentelijke organisatie. De feedback hieruit wordt omgezet in actie. Waar de eigen medewerkers meer tevreden zijn over de organisatie, zal de dienstverlening aan inwoners ook verbeteren.
De gemeenteraad krijgt voldoende ondersteuning om al haar taken naar behoren uit te kunnen oefenen: zowel met betrekking tot de koers van het beleid als de controle op de uitvoering daarvan.	Met het nieuwe takenpakket dat vanuit Den Haag naar de gemeente is overgeheveld, is de druk op de raad verder verhoogd. Om haar taken goed uit te kunnen voeren, is het belangrijk dat de gemeenteraad voldoende budget en ondersteuning van de gemeentelijke organisatie krijgt.
Waddinxveen werkt samen met andere gemeenten om haar kennis van ICT te vergroten.	Gemeenten kunnen voor ICT samenwerken en professionaliseren via bestaande platformen van de overheid.
De externe communicatie van de gemeente krijgt een kwaliteitsimpuls	De communicatie van de gemeente is een zwak punt. Er wordt meer ingezet op diversiteit van informatie, ook voor mensen die minder geletterd zijn. Bij alle informatie die het gemeentehuis verlaat checkt de organisatie de (taal)uitingen op begrijpelijkheid, doelgroepen en variatie.

2. Iedereen is anders

a. Discriminatie voorkomen en bestrijden

Wat we willen	Hoe we dat doen
Waddinxveen is voor iedereen een gastvrije gemeente. Hier geldt artikel 1 van de Grondwet	De burgemeester wordt verantwoordelijk voor het diversiteits-, emancipatie-, en discriminatiebeleid. Gemeentelijke medewerkers krijgen training om signalen van discriminatie bij inwoners op te pikken en op de eigen werkvloer te voorkomen.
Bij de aanpak van discriminatie werkt de gemeente intensief samen met een Anti-Discriminatie Bureau.	Samenwerking is verplicht en kost €0,38 per inwoner. Om voor dat geld zo veel mogelijk resultaat te krijgen, trekken we in het antidiscriminatiebeleid actief samen met hen op.
Het personeelsbestand van de gemeente moet een afspiegeling van de lokale samenleving zijn.	De gemeente voert een diversiteitsbeleid. Het is onze overtuiging dat wanneer de gemeentelijke organisatie uit een diverse club mensen bestaat, dit de onderlinge acceptatie en het werkklimaat ten goede komt.
De gemeente vergaart actief kennis op het gebied van emancipatie en diversiteit; dit onderwerp wordt jaarlijks meegenomen in een thematisch onderzoek.	De gemeente gaat zelf actief informatie inwinnen bij haar inwoners in plaats van wachten tot meldingen bij discriminatiebureaus binnen komen.
Tegen discriminatie treden we hard op.	Als wordt geconstateerd dat er sprake is van discriminatie, kan de gemeente vergunningen intrekken, subsidierelaties stopzetten, stoppen met het aanbieden van gemeentelijke faciliteiten, en jongeren in een HALT-traject doorsturen naar het Anti-Discriminatie Bureau.

b. Werken aan verdraagzaamheid; ruimte voor 'minderheden'

Wat we willen	Hoe we dat doen
De gemeente luistert naar burgers en praat met hen.	Het is belangrijk dat we weten wat er speelt in de gemeente. Ook of misschien wel juist bij groepen die er

We willen regulier overleg met alle religieuze en levensbeschouwelijke organisaties in onze gemeente.	traditioneel andere zienswijzen op na houden. Daarom overleggen we met alle organisaties. In een jaarlijks rondetafelgesprek met religieuze en levensbeschouwelijke organisaties kan de gemeente goede initiatieven maar ook gevoelige punten bespreken.
Wij werken alleen samen met alle organisaties die bijdragen aan een actieve, open en solidaire samenleving. Dat geldt ook voor minderheidsorganisaties en religieuze organisaties.	Organisaties van minderheden of organisaties met een religieuze inslag zijn niet bij voorbaat 'verdacht'. PvdA-GroenLinks ondersteunt deze organisaties om hun eigen verantwoordelijkheid op te pakken.
We ondersteunen mensen met goede initiatieven voor hun buurt of groep, mits die bijdragen aan een actieve, open, solidaire samenleving.	De samenleving bestaat uit mensen. Eigen initiatief is belangrijk om de samenleving te laten bloeien. Mensen en organisaties die daartoe het initiatief nemen, laten we niet in de kou staan maar zullen we ondersteunen.
PvdA-GroenLinks vindt het onaanvaardbaar als mensen uit hun buurt worden weggepest. Het uitgangspunt is dat de dader verhuist en het slachtoffer blijft, en niet omgekeerd.	De gemeente maakt afspraken met woningcorporaties om de veiligheid van de huurders te vergroten.
Waddinxveen sluit zich aan bij een (regionaal) meld- en adviespunt radicalisering. Mensen die dreigen te radicaliseren worden begeleid door regisseurs.	Een meld- en adviespunt radicalisering adviseert professionals en sleutelfiguren met vragen over radicalisering.
Waddinxveen neemt in overleg met werkgevers maatregelen om discriminatie op de werkvloer te voorkomen.	Werkloosheid onder jongeren met een niet-westerse achtergrond is ruim 2x zo hoog dan bij hun leeftijdgenoten met twee westerse ouders. Dat verschil wordt niet verklaard door opleidingsniveau. We stimuleren anoniem solliciteren.
De gemeente ondersteunt de emancipatie van vrouwen en lesbiennes, homo's, biseksuelen, transgenders en interseksuelen (lhbti's) binnen culturele en religieuze groepen.	Voor vrouwen en lhbti's binnen culturele en religieuze groepen is het soms moeilijk om een eigen plek te vinden.
Waddinxveen informeert vrouwen en lhbti's actief over waar zij een veilige haven kunnen vinden in hun gemeente.	Deze groepen moeten weten waar ze terecht kunnen. Specifieke aandacht gaat hierbij uit naar vluchtelingen.
Ook zorginstellingen en bejaardentehuizen moeten een fijne omgeving zijn voor lhbti's	Veel ouderen ervaren drempels met hun identiteit als zij verhuizen naar een verzorgingshuis. Instellingen worden gestimuleerd om tolerant en respectvol om te gaan met seksuele diversiteit en gelijke behandeling van partners.

3. Kunst en cultuur

a. Een bruisende, creatieve gemeente

Wat we willen	Hoe we dat doen
PvdA-GroenLinks wil lokale en regionale kunstenaars en creatieve inwoners de kans bieden om Waddinxveen bruisender en levendiger te maken. Met een divers aanbod van hoge kwaliteit en voor iedereen.	Ook nu de crisis voorbij is, wordt er kritisch gekeken naar uitgaven. PvdA-GroenLinks zoekt inventieve manieren om met beperkte middelen zoveel mogelijk creativiteit te stimuleren. Het accent komt meer te liggen op faciliteren en op maatwerk. Denk aan het verlenen van een vergunning, een opstartsubsidie of een goedkope oefenruimte.
De gemeente promoot en regisseert het lokale (en regionale) cultuuraanbod beter en stemt het	Veel activiteiten zijn versnipperd of vinden tegelijkertijd plaats, waardoor ze elkaar beconcurreren. Een betere

op elkaar af zodat meer mensen ervan kunnen genieten.	afstemming en promotie van het lokale en regionale aanbod kan voor meer participatie én rendement zorgen met een culturele kaart waarop alle activiteiten worden vermeld.
Waddinxveen garandeert een aantrekkelijk regionaal cultuuraanbod door duidelijke afspraken te maken met andere gemeenten.	Het cultuuraanbod van De Kroon wordt verder uitgebreid en gestimuleerd. PvdA-GroenLinks wil overleg tussen gemeenten om er op regionaal niveau voor te zorgen dat er voldoende, divers en hoogwaardig aanbod is voor volle zalen. Investeren in programmering is in dat kader belangrijker dan in gebouwen.
Culturele experimenten verdienen ondersteuning, bijv. bij samenwerking tussen culturele organisaties om nieuw en breder publiek aan te boren. We benutten daarvoor o.a. incidentele overschotten op de begroting.	Naast de ondersteuning van de basisinfrastructuur in onze gemeente (bijv. het Cultuurhuys) houden we altijd budget beschikbaar voor de ondersteuning van interessante nieuwe projecten. Daarmee stimuleren we samenwerking en verbreding van het publiek.

b. Ruimte voor kunstenaars, kunst- en cultuureducatie

Wat we willen	Hoe we dat doen
Leegstaande panden worden beschikbaar gesteld als atelier- of repetitieruimte. Kunstenaars kunnen exposeren in lege winkelatalages.	Oude bedrijfslocaties, maar ook leegstaande winkelpanden (bijvoorbeeld in het centrum) lenen zich uitstekend voor deze doeleinden. De gemeente maakt dit soort initiatieven mogelijk door volop mee te werken in het faciliteren ervan.
Samen met bewoners kiezen we voor meer kunst in de openbare ruimte.	Voorwaarde is dat de gemeente jaarlijks een vast bedrag reserveert voor kunst in de openbare ruimte. Dan kan hier mee worden geëxperimenteerd.
Waddinxveen zet zich in om snel internet voor iedere burger mogelijk te maken.	Snel internet is steeds meer een basisvoorwaarde om mee te kunnen doen in onze samenleving. Wij ondersteunen bewonersinitiatieven die collectief glasvezel aanleggen en we letten op de internetvoorzieningen bij nieuwbouw en collectieve verbouw (woningcorporaties).

c. Behoud en promotie van cultureel erfgoed

Wat we willen	Hoe we dat doen
De gemeente beschermt waardevolle gebouwen, interieurs en landschapselementen. De gemeente acteert daarin actief en wacht niet af.	Naast de plaatselijke monumenten wordt in specifieke situaties gekeken naar een herbestemming, zoals in de toekomst bij de Dobbelmanlocatie. Herbestemming kan op vele creatieve manieren, maar we houden oog voor de geschiedenis van een bijzonder gebouw.
Er komen informatieborden bij monumenten. De historische vereniging wordt hier actief bij betrokken.	Zo brengen we de geschiedenis van monumenten onder de aandacht van een groot publiek.
De gemeente promoot historische wandelingen en beelden- en architectuurroutes en voert actief beleid om oude, waardevolle panden te bewaren en onderhouden.	Door deze activiteiten leren mensen niet alleen over de lokale geschiedenis, maar zullen ze deze ook meer gaan waarderen. Bij de invulling van cultuurroutes kan de historische vereniging of kunstkring een belangrijke rol spelen.
We vergroten de bekendheid van het gemeentearchief of streekarchief.	Veel mensen houden zich in hun vrije tijd bezig met de eigen familiegeschiedenis/stamboom of de historie van hun

	woonplaats. Het vergroten van de toegankelijkheid en de bekendheid van de archievencollecties kan dit stimuleren.
De gemeente steunt de plaatselijke historische vereniging en maakt actief gebruik van haar kennis.	Bij de diverse plaatselijke historische verenigingen zit een enorm potentieel aan kennis, die gemakkelijk kan worden ingeschakeld bij het erfgoedbeleid: bijvoorbeeld bij de samenstelling van informatieborden, cultuurroutes, erfgoededucatie.

4. Openbare orde en veiligheid

a. Inzetten op preventie

Wat we willen	Hoe we dat doen
Voor elke wijk komt een wijkveiligheidsplan. Samen met bewoners en politie identificeert de gemeente onveilige punten en door samen te werken zoeken we effectief naar oplossingen	Als we veiligheid gaan zien als opdracht van ons allemaal maakt dat de aanpak effectiever. We verdelen de verantwoordelijkheden en we spreken mensen aan op de gemaakte afspraken.
Waddinxveen gaat de strijd aan met zwerfafval. Samen met onze inwoners houden we de gemeente schoon.	Zwerfvuil zorgt voor verloedering en draagt bij aan gevoelens van onveiligheid. De BOA's nemen in de uitvoering van monitoring een belangrijke plaats in.
In het kader van inbraakpreventie gaan alle nieuwe woningen voldoen aan het politiekeurmerk Veilig Wonen.	Alle nieuwbouw voldoet standaard aan het keurmerk. Bij bestaande bouw stimuleren we dit met gerichte acties.
Met horecaondernemers maakt de gemeente afspraken over veilig uitgaan. Overlast wordt tot een minimum beperkt.	Uitgaansgelegenheden en de buurt komen niet tegenover elkaar te staan. De ondernemer runt zijn zaak runnen en de bewoners voelt zich veilig.
PvdA-GroenLinks bevordert rechtstreeks contact tussen gemeente en burgers en tussen inwoners onderling. We willen in Waddinxveen meer wijkagenten die hun bewoners kennen. Iedere wijk krijgt een 'buurtcentrum' als brede ontmoetingsplaats.	Wijkagenten kunnen connecties leggen om specifieke buurtproblemen te voorkomen. Zo kan ook directer, sneller en persoonlijker worden ingegrepen. We benutten hiervoor bestaande gebouwen, waarvan ook de gemeentelijke organisatie (politie, hulpverlening, burgerzaken) op vaste momenten bereikbaar is.
Bij kleine problemen en conflicten tussen buurtgenoten kunnen zij een beroep doen op buurtbemiddeling. Jongeren die betrokken zijn bij een conflict, worden betrokken bij de oplossing.	Buurtbemiddeling wordt in een aantal gemeenten al succesvol ingezet. Het project is meestal een samenwerkingsverband tussen gemeente, corporatie en welzijnsinstelling, waarbij goed getrainde vrijwilligers bemiddelen in conflicten tussen buurtgenoten.
Alle horecagelegenheden worden jaarlijks gecontroleerd op brandveiligheid.	Brandveiligheid is een belangrijk punt voor een veilig uitgaansleven.

b. Als het niet anders kan: repressie

Wat we willen	Hoe we dat doen
Cameratoezicht is in onze gemeente niet nodig. Wij zorgen samen voor de veiligheid	Camera's beperken mensen in hun grondrecht om te gaan en staan waar ze willen zonder bemoeienis van de overheid.
De gemeente ziet actief toe op de aanrijtijden van de hulpdiensten.	Tijdwinst kan levens redden. Bij de inrichting van wegen moet daarom rekening gehouden worden met een snelle en

	optimale bereikbaarheid voor hulpdiensten.
<p>We doen alles om huiselijk geweld tegen vrouwen, mannen, kinderen en ouderen aan te pakken en te voorkomen.</p> <p>We zorgen voor een goede, samenwerking van hulpdiensten om huiselijk geweld te signaleren en voorkomen.</p>	<p>Onderzoek wijst uit dat er jaarlijks in Nederland een miljoen slachtoffers van huiselijk geweld zijn. Van alle zaken komt slechts 20% bij de politie terecht. Slachtoffers zwijgen vaak uit angst, schaamte en de omgeving weet vaak ook lange tijd van niets.</p> <p>De gemeente stimuleert hulpverleners, docenten en huisartsen om signalen te melden. We volgen de Meldcode Huiselijk Geweld. De regionale Veilig Thuis-organisatie wordt actief betrokken.</p>
<p>Om alcohol- en drugsmisbruik (ook onder jongeren) tegen te gaan, stelt de gemeente samen met opvoeders een actieplan op. Er wordt bovendien streng toegezien op handhaving van de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop aan minderjarigen.</p>	<p>Veel vandalisme kan rechtstreeks in verband worden gebracht met overmatig alcoholgebruik. Daarom is preventie belangrijk, maar ook handhaving. De gemeente kan het goede voorbeeld geven door na raadsvergaderingen geen alcohol meer te schenken.</p>

c. Het behoud van burgerlijke vrijheid

Wat we willen	Hoe we dat doen
De inwoners van Waddinxveen moeten erop kunnen vertrouwen dat zij zo min mogelijk in hun privacy worden geschonden.	Elke nieuwe gemeentelijke (veiligheids)maatregel wordt onderworpen aan een privacyscan om onwenselijke gevolgen in kaart te brengen en te voorkomen.
De gemeentelijke websites zijn goed beschermd tegen virussen en cyberaanvallen, zodat informatie van inwoners privé is en blijft.	Inzage in persoonsgegevens van burgers wordt alleen verstrekt na toestemming van betrokkene. We zorgen dat we goed beschermd zijn tegen bijvoorbeeld cyberaanvallen.
Cameratoezicht, gebiedsontzeggingen en samscholingsverboden worden alleen onder strenge voorwaarden toegepast en alleen in situaties waarin niets anders helpt.	Zulke maatregelen beperken mensen in hun grondrecht om te gaan en staan waar ze willen zonder bemoeienis van de overheid. Die vrijheid willen wij alleen onder zeer strenge voorwaarden beperken.

5. Internationaal

a. Denk mondiaal, handel lokaal

Wat we willen	Hoe we dat doen
De gemeente blijft al haar producten en diensten duurzaam, diervriendelijk en fair trade inkopen. In 2022 is dit 100% procent.	Uitgangspunt: we willen geen producten of diensten die niet goed zijn voor andere mensen of voor de natuur.
Waddinxveen wordt een 'Global Goals Gemeente'.	De campagne 'Global Goals Gemeente' van de VNG beoogt op lokale wijze bij te dragen aan de Global Goals for Sustainable Development. Het zijn 17 doelen die raken aan de kerntaken van gemeenten, zoals afvalbeheer, duurzame productie en consumptie, huisvesting, terugdringen van ongelijkheid, werkgelegenheid en participatief bestuur.
De gemeente informeert de inwoners actief over haar activiteiten.	De gemeente zoekt naar een breed scala aan informatiekanaalen. Zij formuleert ook wat het begrip 'tijdig' inhoudt. Transparantie en betrokkenheid zijn belangrijke uitgangspunten.
Europese fondsen benutten we voor gemeentelijk en regionaal beleid.	Europa heeft veel subsidiemogelijkheden voor gemeentes, maar lang niet alle gemeentes zijn daarvan op de hoogte.

	Daarom moet worden nagegaan of deze kunnen worden aangevraagd voor de financiering van gemeentelijk en regionaal beleid.
--	--

b. Vluchtelingenbeleid

Wat we willen	Hoe we dat doen
Ook onze gemeente denkt en doet mee aan de opvang van vluchtelingen, in nauw overleg met bewoners. Bij voorkeur vangen we op in kleinschalige voorzieningen.	Samen met de inwoners bekijkt de gemeente hoe ze haar verantwoordelijkheid waar kan maken. Kleinschalige vormen van opvang hebben onze voorkeur, zowel in het belang van de asielzoeker als in het belang van de omringende leefgemeenschappen.
Waddinxveen werkt actief aan het draagvlak voor vluchtelingenopvang onder inwoners, door hen goed te informeren en door met hen te overleggen.	De gemeente blijft zorgen voor goede voorlichting moet ervoor zorgen dat buurtbewoners, kinderen, studenten en personeel van bedrijven voorlichting krijgen over wat vluchteling zijn precies betekent en hoe de opvang eruit gaat zien.
Vluchtelingen beginnen direct na aankomst in de gemeente met een taalcursus en indien mogelijk met (vrijwilligers-)werk om de integratie te versnellen.	PvdA-GroenLinks vindt het belangrijk dat asielzoekers gedurende hun procedure al starten met integreren. Het leren van de taal en (vrijwilligers)werk doen is goed voor henzelf en voor de gemeente waarin zij opvang vinden.
Als een vluchteling een verblijfsvergunning krijgt, leidt de gemeente zo snel mogelijk toe naar woonruimte en integratiebegeleiding.	Om te voorkomen dat vluchtelingen in een gat vallen en de integratie moeilijker wordt pleit PvdA-GroenLinks voor het verlenen van urgentie aan statushouders. Deze voorrangsregel levert geen grote extra wachttijden voor andere woningzoekenden op.
De gemeente voert regie over de inburgering, samen met de vluchteling.	De afgelopen jaren was inburgering vooral de eigen verantwoordelijkheid van nieuwkomers. Dit beleid heeft gefaald. Wij pleiten ervoor dat het rijk en de gemeente de regie over de inburgering terugkrijgen.
Uitgewezen asielzoekers in nood krijgen van de gemeente ondersteuning en tijdelijke opvang.	In onze gemeente laten we uitgeprocedeerden die in fysieke of psychische nood verkeren niet vallen. Er zijn altijd situaties waarin uitgeprocedeerden (nog) niet weg kunnen. Wij vinden dat gemeenten in die situaties actief maatwerk moeten leveren (bed, bad, brood e.d.), gekoppeld aan de inzet om vertrek alsnog mogelijk te maken.
Jonge immigranten krijgen extra aandacht.	De kwetsbare positie van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV'ers) is weer prominent op de agenda gekomen. Wij pleiten voor goede opvang en begeleiding van hen en een actieve inzet voor 18+arrangementen.

Vastgesteld tijdens de gemeenschappelijke ledenvergadering van 25 januari 2017, waarna alle ingediende wijzigingen zijn verwerkt en tekstuele onjuistheden zijn aangepast